

SLOVENSKI INFORMATIVNI LIST V AVSTRALIJI. SYDNEY, MELBOURNE, ADELAIDE, PERTH, BRISBANE, HOBART. ★ Registered at the G.P.O. Sydney, for transmission by post as a periodical.

Dopis je bil brez naslova, dobil ga je v uredništvu. Objavljamo dopis za zgled, kakšnih dopisov MISLI ne želijo dobivati. In tudi zato, da priporočimo rojakom v Mt. Isa (in drugod), naj spremenijo svoje geslo: EN ČASOPIS V VEČ HIŠ! Predlagamo geslo: EN VRČEK PIVA V VEČ HIŠ. — Ur.

ŽALOST DOPISA IZ MT. ISA

Mirko Brenčič

NAROČNIK IN PLAČNIK LISTA MISLI nisem več, pač pa sem ostal zvest čitalec. V pravem pomenu besede — zastojkar! Pričeli smo namreč kampanjo šparanja (ob pivu pri bari? — Op. ur.) in zato čitamo izposojene časopise. Ni nas mnogo v Mt. Isi, ki se še zanimamo za slovensko tiskano besedo, toda kolikor nas je, smo naročeni na razne liste in revije. Vse si izposojamo križem kražem, da vsi prečitamo. Tako vidite, da se mi „severnjaki“ držimo načela: EN ČASOPIS V VEČ HIŠ in ne Več časopisov v eno hišo! (Blagor slovenskemu tisku v tujini! — Op. ur.)

Že parkrat sem opazil v MISLIH, da se vi „južnjaki“ precej zanimate za zaprašeno Mt. Iso. Ne vem, kaj vas bolj zanima, ali Mt. Isa sama ali slovenstvo v njej. Bomo pa na obe strani nekoliko pomodrovali.

Mt. Isa je mestece z 10.000 ljudi in svetovno znanim rudnikom bakra in svinca. V pravem pomenu besede je rudnik zaenkrat samo v Mt. Isi, vse ostalo v bližnji in daljni okolici so pa rudniški, bolj rečeno „lisičje luknje“. Da so pa velika ležišča imenovane rude po vsej okolici, pričajo ravno te luknje. Pred nekaj leti je bila cena bakru in svinca mnogo večja ko danes, pa so hodili po pustinji mnogi in kopali kar na površju in dovažali v Mt. Iso. Truda je bilo dovolj, koliko pa denarja, mi ni znano. Samo o enem Evropejcu vem, da si je v dveh letih napravil denar. Drugi so menda po vrsti skrahirali in se vrnili pohlevno k prejšnjemu delu in zaslužku.

Sedaj pa nekoliko o našem življenju. Podobno je življenju v moderni kaznilnici. Naš dnevni red: Iz stanovanja na delo, od dela v stanovanje. Dan za dnem, leto za letom. Ako pa želimo zabavo, imamo kino in bar. Če pa je kozarček preveč, pa še policijski zapor in priboljšek. Vsako nedeljo prirejajo tudi ples, kjer se pa ubogi „wog“ počuti samo toliko srečnega, v kolikor je gluhi. Imamo tri velike hotele, kjer se kratkočasimo s pivom. (Ali si ga kupujete ali samo — izposojate? — Ur.) Odpri so od desete do desete. V vseh teh hotelih se zbira nad vse pisana družba.

Videl sem že vsa mogoča bitja, samo indijske kobre še ne.

*Okrog mizic so pa stolčki,
a teh stolčkov je dvanaest ...*

Ne, v teh hotelih ni stolčkov, stojimo okrog bara kot konji, samo s to razliko, da se konji obrcajo takoj ko pridejo skupaj, mi pa šele bolj proti koncu.

*Bolj ko proti jutru gre,
rajši me ima dekle ...*

Za nas to ne velja. Zadovoljiti se moramo z „ljubeznijo“ policaja, ki proti jutru narašča, če se pravočasno ne pobereš ven. Če vidi policaj, da se naslanjaš na kak predmet ali drugače ne obvladaš svojega ravnotežja, je že dovolj razloga, da te povabi s seboj in odvede v „sanatorij“. Kako tam „zdravijo“, osebno ne vem, čul sem pa, da glavobola ne zdravijo z Bex-om, pač pa z boksom. Najmanjša doza zdravljenja stane en funt — s prenočnino vred. Če pa nastenejo komplikacije, se račun poveča.

Tako je torej življenje nas samec. Življenje zakoncev je poglavje zase.

Koliko nas je tu rojakov, natanko ne vem. Opazil sem, da se nekateri izmikajo slovenski družbi. Na eni strani se mi zdijo čudaki, po drugi jih pa razumem. (Mi tudi, če je „družba“ samo pri „vrčku“ — ur.) Od časa do časa se pojavijo med nami novi in neznani obrazi, ki pa navadno prav tako neopazno izginejo kot so se pojavili. Za njimi ni drugih sledov kot kakšna topla kletvica s pojasnilom: No, pa mi je „odnesel“ toliko in toliko ... Malokdo je še zapustil Mt. Iso, da bi ne bil pozabil tu kakšnega „finanšnega“ sorodnika. To nas napravi strašno nezaupne do človeške družbe.

Kar se tiče dela, ga je sedaj lahko dobiti, samo da ga jaz nikomur ne priporočam. Ako delate za navadne „wages“, je zaslužek prenizek in to z ozirom na visoke cene, ki jih imamo v Mt. Isi. Akordnih del ali kontraktov je dobrih malo. Dober zaslužek utegneš kljub vsemu dobiti, moraš pa zamenjati za funte — zdravje ... Kaj pa pomeni v Avstraliji vprašanje zdravja in bolezni, veste mnogi iz lastne skušnje. Kdor pa ne ve, bo bo pa še izvedel. — Lep pozdrav!

SYDNEY!

SYDNEY!

„Glavni Dobitek“

Ponovitev te igre v treh dejanjih bo

v ST. FRANCIS HALL, Paddington, 66 Gordon St.

V soboto 6. sept. ob 7.30

:: Po igri zabava s plesom.

Vstopnina za odrasle 5 silingov

Vljudno vabi Igralska družina.

ČUDOVITA SO POTA ...

KO SE JE SPOMLADI LETA 1945 nemški Tretji Reich drobil, se je napotil iz Berchtesgadena v svet 15leten fant, prepričan nacist. Reкли so mu bili, naj se skuša skriti. Dobil je ponarejene dokumente na ime Martin Bergman in odšel. Izogibal se je glavnih cest, ki so bile polne zavezniških čet in beguncev, iskal je steze in pota po hribih.

Zaloga hrane, ki jo je imel s seboj, mu je kaj hitro pošla. Po nekaj dneh je potrkal na duri kmečke hiše visoko v bavarskih hribih. Dali so mu nekaj juhe, pa preden jo je mogel pospraviti, se je zgrudil v nezavest. Kmet Hohenwaeter in njegova žena sta mu stregla in fant si je kmalu opomogel. Smel je ostati pri hiši za hlapca, pravega imena jima pa ni povedal.

Pozneje je prišlo na dan, da se je fant pisal Martin Adolf Borman. Bil je najstarejši sin proslulega Martina Borman, enega najstрупenejših Hitlerjevih sodelavcev. Borman je bil tisti, ki je zamislil širokopotezno uničevanje nemške duhovščine in zapiranje cerkva. V letošnjem juliju je njegov sin, oni begunec iz Berchtesgadena, nekdanji gojenec elitne nacistične šole v Feldafingu, prejel mašniško posvečenje v Innsbrucku, Avstrija, kot član redovne družbe Misijonarjev Presv. Srca.

Novomašnik je sam pripovedoval poročevalcu tednika NEWSWEEK, kako je do tega prišlo. Za svoje spreobrnjenje, tako je zatrdil, se ima zahvaliti pobožni družini Hohenwaeter. Ko je bil nacistem na robu propada, je oče Borman nekam izginil, mnogi mislijo, da še danes živi nekje v Argentini. Mati je zbežala v Italijo in umrla leta

1946 v Meranu kot spreobrnjena katoličanka. Mladi Martin je hlapčeval svojim dobrotnikom pod imenom Bergman. Sprva je ostal prepričan nacist, polagoma se je dvignilo v njem zanimanje za cerkev in sveto pismo. Privlačeval ga je zgled družine, pri kateri je živel. Iz tega, kar je bilo nekaj časa zgolj radovednost, se je kmalu razvilo navdušenje.

„Leta 1946 sem prejel sv. krst“, pripoveduje novomašnik sam“. Nikolaj Hohenwaeter mi je bil za drugega botra, dočim je bil moj prvi boter sam Adolf Hitler. Kmalu potem sem sklenil, da moram postati pridigar“.

Začel je hoditi v katoliško višjo šolo na Bavarskem, leta 1952 je v Innsbrucku vstopil v novicijat misijonske družbe Presv. Srca. Njegovi sošolci ga slikajo kot jako pridnega študenta in navdušenega hribolazca. V prostem času je pa najrajši delil svete podobice na prometni cesti Marije Terezije v Innsbrucku.

Predstojniki in profesorji so pa videli v fantu kaj več — bil jim nekaj preizkusni kamen. Eden od njih je to izrazil z naslednjimi besedami: „Dobro poznamo silno breme, ki pritiska na fantova ramena ... Za nas je fantov poklic samo nov dokaz, da tudi totalitarnemu brezbožstvu pot nazaj k Bogu ni zaprta ...“

In kaj bo mladi Borman počel odlej? Sam naj pove:

„Bodočnost zame je v rokah mojih predstojnikov. Želim pa, da bi me poslali nekam, kjer bo treba težko delati in življenje ni lahko. Morda pojdem misijonarit v belgijski Congo, kjer je kričeča potreba po duhovnikih“. — „NEWSWEEK“.

Po prijaznosti ge. Kavčičeve iz Canberve nam je prišel v roke „Cerkveni Glasnik“ tržiške župnije na Gorenjskem, junij, 1936. Med mnogimi zanimivostmi v lističu smo našli na popis, kako so igrali „Tri Kralje“. Ker si tudi med nami zadnje čase utira pot na oder dramatika, se nam zdi ta popis časa primeren za MISLI. Objavljamo ga v posvetilo igralškima družinama v Melbournu in Sydneyu. — Ur.

„TRIJE KRALJI“ v TRŽICU LETA 1933

(Iz spominov Viktorja Zakrajška)

ODER PROSVETNEGA DRUŠTVA V TRŽIČU ima že lepo zgodovino, a leta 1931 smo postavili v tem razvoju lep mejnik. Povečali smo oder in preuredili dvorano. Prišla je na oder prva opereta „Potepuhi“ pod vodstvom Katoliške Akcije. Uspeh je presegal vsa pričakovanja, a mene je poparila opazka, ki sem jo slišel v Ljubljani: „V Trziču so pa Katoliško Akcijo potepuhi ugrabili“.

Nisem vedel, kaj bi odgovoril. Med vožnjo proti Trziču sem koval načrt, kako bi na oči tek odgovoril. Kar v Kranju sem izstopil in jo mahnil k prof. Kuretu, ki je začel tiste dni propagando za novi, duhovni oder. Kuret mi da na novo preveden rokopis Timmermansovih „Treh Kraljev“.

Med nadaljnjo vožnjo sem rokopis prečital in ga doma žalosten odložil. Ne bo šlo! Ker pa drugega nisem mogel dobiti, sem „Tri Kralje“ še drugič in tretjič prečital in začel misliti, kako bi razdelil vloge, da bi morda le šlo. Na poti v šolo k Sv. Ani sem jih nosil v glavi in premišljeval, kako bi Katoliško Akcijo otel Potepuhom in jo pridružil Trem Kraljem. Odločil sem se: Trije Kralje morajo priti na naš oder!

Spravil sem se na delo. Najprej so bili na vrsti igralci. Med igralci in gledalci je vladalo naziranje, da

je v Trziču mogoča le vesela igra. Težko je bilo javno mnenje kar naenkrat obrniti. Igralci so me venomer spraševali, če imam kako novo igro v mislih. Malomarno sem jim dajal prebirati Tri Kralje, a vsak mi jih je vrnil z opombo, ki je bila porazna. Nisem obupal. Začel sem obdelovati posamezne igralce: „Če bi ti vzelo to vlogo, oni pa tisto, bi šlo“.

Počasi sem osvojil vse po vrsti, da so mi odgovarjali: „Če ravno želite, pa poskusimo“. Vloge so čakale prepisane. Pri bralni skušnji smo se nekam čudno gledali. Tudi ko smo se začeli učiti, igralci še dolgo niso delali z voljo, ampak samo zaradi mene. Jaz pa sem bil v igro že popolnoma zaljubljen in sem razlagal, razlagal. Krasno besedilo z globoko vsebino je polagoma osvojilo igralce. Razumeli so, kaj besedilo od njih zahteva, živeli so se v svoje vloge, dobili veselje in začeli sami ugibati, kako bodo to in to podali na odru. Ko je še najbolj kritična igralka nekoč pripomnila: „Saj bo ta igra navsezadnje še lepša!“ je bila predstava na vse strani zagotovljena.

Medtem sem se boril z drugo težavo, kako bom uredil oder. Vedel sem, da bo s kulisami pri tej igri nemogoče doseči uspeh. Odšel sem v Ljubljano in kupil blago za zavese, ki naj bi nadomestovale kulise. Ko smo začeli delati zavese, so mnogi zmajevali z glavami... Največ preglavic pa nam je delala

razsvetljava. „Trije Kralji“ ravno zaradi manjkajočih svetlobnih učinkov ponekod niso uspeli. Dejanje namreč hitro prehaja iz navadnega v duhovni svet, kar je treba pri uprizoritvi močno podčrtati, to je pa mogoče edino s pomočjo reflektorja — če ga imaš... Končno smo tudi tega dobili, prav za prav celo dva.

Plakati so že oznanili predstavo, ko je bilo pri zadnji skušnji še vse negotovo. Igralci so sicer znali vloge, a bali so se, kako se bodo znašli na odru pred „cunjami“ — zavesami. Tudi niso vedeli, kako bi se oblekli. Zaradi teh skrbi je glavna skušnja vsem vzela veselje. Ko so dvomi prišli do viška, sem o polnoči večino poslal domov, ostal sem sam z nekaterimi pomagači. Ko je bilo vse drugo na pol urejeno, sem ob dveh zjutraj poslal dva v Koprivnico po smrekice za ureditev zimske pokrajine.

V nedeljo po maši smo vsi hiteli z zadnjimi pripravami. Še zmerom smo bili v strahu, da doživimo polom. Na vse strani sem moral dati korajžo, čeprav je sam nisem imel veliko.

Gledalci so začeli prihajati in nestrpno so pričakovali začetka. Še bolj nestrpni smo bili mi za zastorom. Kako bodo gledalci razumeli igro, ki je bilazanje nakaj čisto novega? Stopil sem pred zaveso in skušal gledalcem odpreti oči, ušesa in srce, da bi prav razumeli besedilo in prizore. Potem sem pripomnil, da želim, da bi igra zalegla za tri pridige. Tako sem hotel Katoliško Akcijo v Trziču izpuliti Potepuhom in jo dati Trem Kraljem.

GLAVNI DOBITEK je lepa igra, prijetna, zabavna, pa tudi poučna. Naši igralci so jo lepo podali, zaslužijo čestitke. Nikomur ne bo žal, če jo pride pogledat v soboto 6. septembra v cerkveno dvorano St. Francis župnije v Paddingtonu!

Potem smo začeli in šlo je kakor namazano. Igralci so bili na mestu kot morda nikoli poprej. Rudl, Francelj in Slavko so v vlogah treh kraljev igrali tako naravno, da so si naenkrat osvojili oder in gledalce. Grobna tišina v dvorani je pričala, da gledalci z razumevanjem napeto sledijo prizorom. Ob nastopu Kristusa in Marije je duh pobožnosti z odra zavel po dvorani. Prizori z jaslicami, Jožefom in Marijo so bili tudi lepi in dajali čast igralcem in odru. Nastop Luciferja, ki ga je z razumevanjem podal starejši igralec Jošt, je razburkal duhove, ki so se pa ob spremembah na odru hitro pomirili in se potopili v pobožni mir, ki je vladal potem vse do konca.

Led je bil v Trziču prebit. Moderna duhovna igra je popolnoma osvojila tržiški oder. Ko so nekateri odri še vedno imeli stare programe burk, narodnih iger in žaloiger, je v Trziču že stala na častnem mestu duhovna igra. Poleg manjših naj omenim le še „Misterij sv. maše“ in „Slehnika“, ki sta bila podana z velikim uspehom.

Trzič je staro in izključno delavsko mesto, a je od vseh slovenskih delavskih mest še najbolj ohranilo verski značaj in to ne samo na zunan. Trzič je veren, verni so z redkimi izjemami tudi oni, ki pravijo, da so svobodomiselnici in marksisti. Vse drugačna pa bi bila ta slika, če v Trziču ne bi tako zgodaj porasle verske in svetne organizacije in če ne bi v njih z resno voljo delovali duhovniki, ki so službovali v Trziču. — „Cerkveni Glasnik“, Trzič, 1936.

CUDNO DOLGO NI BILO GLASU od profesorja. Čeprav je bil obljubil župniku, da se bo čimprej vrnil na pogovor, je potekal že drugi mesec in vse je bilo tiho. Župnik se je kratko odločil in profesorju telefoniral.

„Morate oprostiti, imam težave z ženo,“ je povedal profesor.

Župnik se je ustrašil in ni vedel, kaj naj reče. Pa kmalu mu je močno odleglo, ko je poslušal naprej:

„Nič kaj tako hudega, gospod. Težave so take vrste, da mene silno zabavajo, vi boste pa celo ponosni nanje.“

Sledil je smeh, kar prijetno razigran.

„No, zdaj sem pa res skrajno radoveden,“ je rekel župnik. „Boste vendar malo bolj naravnost povedali?“

„Bom. V dveh točkah. Prvič imam zdaj boljšega verskega propagandista kot ste vi. To je moja žena. Tisto vašo knjigo moram z njo premlevati malo manj ko noč in dan. Drugič me ne pusti več, da bi hodil k vam. Pravi, da vi pridite k nam in pri vseh razgovorih hoče biti sama zraven. Oh, te ženske!“

Župnik je čutil, da profesorjev vzklík ni prišel iz resne zadrege. Bil je ponarejen. Zato je rekel samo:

„Interesantno!“

STRPNOST IN VERA

P.B.A.

„Tudi meni se zdi. Torej v imenu moje žene in v mojem: Pridite!“

„Pridem“, je rekel župnik in odložil slušalko.

★

Ko so kmalu potem sedeli skupaj, je začela razgovor gospa in to brez ovinkov:

„Vidva sta mi prava junaka! Mislita, da bosta dokazala, da ni Boga, če Mojzesa ujameta na laž! To se pravi, če uganeta, kje sveto pismo nasprotuje znanosti. Na to pa ne pomislita, da se vera v Boga ni začela z Mojzeso, ki je pisal prve svetopisemske knjige. Pomislita, koliko ljudi je bilo takrat na svetu poleg Izraelcev in kako star je že bil svet, pa so vsi imeli vero v neko nadzemeljsko Bitje, ki mu mi pravimo Bog. Mnogim večjim tedanjim narodom se še sanjalo ni, da Mojzes kaj piše.“

Župnik je bil nad besedami razumne gospe prijetno iznenaden, profesor se je pa v svojem kotu nagajivo smejal. Za hip so umolknil. Potem je rekel župnik:

„Najprej mi povejte, gospa, kako veste, o čem sva s profesorjem govorila.“

„Ha, ha, ha!“ se je oglašil pro-

esor namesto žene. „Saj pravim in rečem, ne poznate žensk! Ko jo je prišla radovednost, kaj imava vi in jaz skupaj, ji ni dalo prej miru, da sem ji vse povedal. Še težave sem imel s svojim spominom pred njo. Venomer koplje vame kot s krampom.“

Gospa je molčala, nič v zadregi. Bilo je pa videti, da preži na priložnost, da bo spet segla v pogovor.

„No in — kaj pravi?“ je zaprašal župnik in pogledal po obeh, češ, naj odgovori ona ali on. Spet se je oglašil profesor:

„Kaj pravi? Da bi jo slišali! Sem vam že rekel in ponavljam: Kar skrivajte se pred njo! Nestrpna je do zvrhane mere in prav nič ne prizanaša. Ne vem, če me bolj zabava njeno udarjenje naravnost ali vaša obzirnost, ko skušate z vsiljeno vam strpnostjo priti moji trdi buči do živoga.“

„Zakaj pravite, da z vsiljeno mi strpnostjo?“ je resnično začuden vprašal župnik.

„Zato, ker se zavedam, da sem s to besedo začel takrat na vlaku. To reč sem vam takorekoč sugestivno podtaknil in je še isti hip pognala korenine v vas. Moja žena zna drugače...“

„Da, popolnoma drugače!“ ga je s povzdignjenim glasom prekinila gospa. „Vidva se mi pojdi soliti! Z neko ponarejeno strpnostjo po znanstvenih potih iščeta Boga in ga obenem ubijata! Jaz bi rada vedela, koliko je na svetu prepričanih bogotajcev, ki so prišli do tega z golim umovanjem. Jaz trdim, da je pri tako imenovanih brezvercih — in to velja tudi o mojem možu — vse kaj drugega vzrok, da so vero v Boga vrgli med staro šaro. Bogu so se izneverili, ker so se vdali posvetnosti in materializmu, potem pa, preden so se zavedeli, se jim je porodila želja, da bi jim kak Bog ne delal sitnosti in težav v njihovi vesti. Šele potem so se začeli zatekati k umovanju in znanosti, ki jo po svojih željah vodijo za nos.“

„Oho!“ je planil profesor, „oni dan si izjavila, da znanost vodi nas za nos...“

„To sem rekla o tisti znanosti, ki jo je treba dejati med „ušesca“. O namišljeni znanosti, ki...“

„Ha, ha!“ se je spet smejal profesor, toda župnik je dvignil roko kot bi imel vso pravico poveljevati v tej hiši. Obrnil se je do gospe:

„Povejte, kako ste prišli do teh nazorov, ki ste jih pravkar razvijali. Glasilo se je, kot da prihaja iz prepričanja, ne iz knjige.“

PORAVNAJTE NAROČNINO

OD „TABORA“ v LJUTOMERU — 90 LET

SLOVENSKA NARODNA ZAVEST JE STARA komaj kakih sto let. S tem ni rečeno, da naši ljudje do takrat niso vedeli, da so Slovenci. Saj so že pred tem časom imeli moze kot so bili Valentin Vodnik, dr. France Prešeren, Anton Martin Slomšek in drugi. Med široke ljudske množice je pa le počasi prodirala zavest, da Slovenci nismo le del Avstrije in kot taki Kranjci, štajerci, Primorci, Korošci ... ampak res samostojen narod, ki je le po nesrečnih zgodovinskih naključjih živel v Avstriji in bil razdeljen v razne „kronovine“ podonavske monarhije. Še sam Prešeren je bil skoraj večkrat „Kranjec“ kot Slovenec. V njegovih pesmih igrajo večje vloge „Kranjci“ nego Slovenci.

Leta 1848. je začelo prebujati narodno zavest. Cezarski Dunaj jo je kaj hitro udušil, ali vsaj poskušal udušiti. Po letu 1860 se je začela na novo prebujati. Poedini izobraženci, svetni in duhovski, so metali nove in nove iskre med ljudstvo, ki se je začelo bolj zavedati, da ni samo ljudstvo, ampak narod. Bolj in bolj se je razvnela „ljubezen do domovine“, kar ni več pomenilo „Domovje moje Avstraja“, pa tudi ne zgolj „dežela kranjska“, ampak je začelo dobivati pomeni: „Slovenija“.

Prvi počutki narodne zavednosti so rodili znane „čitalnice“. Ustanavljali so jih od leta 1861 naprej, in to ne v prvi vrsti „Kranjci“. Bolj vneti so bili Primorci, za njimi Notranjci, potem ostali Slovenci. S knjigami in časopisi, z glasbo in petjem, z igrami in govori, z domačo družabnostjo in tako dalje so čitalnice opravile v narodu lepo nalogo. Kakšen pomen je imel takrat za slovensko tiskano besedo koroški Celovec, pa tudi ni treba

posebej poudarjati. Beseda „kranjski“ je sicer ostala še dolgo v govorici ljudstva, zmerom bolj je pa pomenjala — slovenski.

Čas s svojimi političnimi okoliščinami ni bil kaj prida ugoden za ta razvoj. Na Dunaju je rogovilil in uganjal nemško nasilje minister-ski predsednik Beust, v Ljubljani je sedel cesarjev namestnik Bach. Zdelo se je, da bo morala ostati slovensčina — in z njo slovenska narodna zavest — zgolj v cerkvah in čitalnicah, izveh teh pa v srcih ljudi in med domačimi štirimi stenami.

Kljub tem zunanjam okoliščinam je avstrijski državni zbor leta 1867 izglasoval zakon o „pravici združevanja“. To je pomenilo, da javni sestanki, shodi, organizacije — smejo neovirano na dan. Če bi bil kdo poskušal kaj takega pred tistim letom, bi imel opraviti s policijo.

Slovensko zavedni izobraženci so znali ta novi zakon dobro izrabiti. Začeli so sklicevati „tabore“, velike ljudske shode, kjer so z govori, pesmijo in družabnostjo dopovedovali ljudstvu, da ni samo „ljudstvo“, ampak narod. Tisoči so prihajali na „tabore“ in navdušenje za narodno stvar se je širilo od vasi do vasi, od človeka do človeka, kot ogromna povodenj. Na govorniških odrih so stali svetni in duhovski izobraženci v bratski medsebojni ljubezni, pred njimi so se zgrinjale množice mož in žena, fantov in deklet, ki so z glasnimi vzkliki pritrdjevali govornikom. Ljudstvo je začelo spoznavati samo sebe in krivice, ki so se mu godile pod avstrijsko nemško gonjo. Za „tabore“ so kmetje postavljali mlaje in slavoloke, razobešali zastave in streljali s topiči. Nekaj novega je bilo za preproste, da so slišali iz ust svoje „gospode“, ki je med seboj po ve-

čini še nemško govorila, svojo lastno — slovensko — besedo. V uradih, šolah, dopisih, dokumentih in listinah, vse dotlej sama nemščina — zdaj pa skoraj čez noč prihaja do veljave slovensčina!

Prvi tak „tabor“ se je vršil dne 9 avgusta 1968 v Ljutomeru na štajerskem. Pravkar je torej poteklo od tedaj — devetdeset let. Tudi tabora v Ormožu in Žalcu sta bila „štajerska“, ob „štajerskem slovenstvu“ so se zavedeli tudi Ljubljanci z okolico, da niso zgolj „Kranjci“. Tako je prišlo do najsi-

jajnejšega „tabora“ v Vižmarjih pod Šmarno goro, kjer se je zbralo 25.000 ljudi.

Bila je to nad vse pomenljiva doba v zgodovini Slovencev. Seveda pa avstrijskim mogotcem prebujenje slovenstva ni bilo ljubo. Prišel je nadaljnji pritisk in poteklo je nekaj desetletij, preden so se mogle narodne množice na novo razgibati.

Ob 90 letnici prvega „tabora“ je gotovo prav, da se vsaj površno spomnimo tistih dni in let. — Zgodbar.

NJ. EMINENCA KARDINAL GILROY

se je vrnil v Sydney z romanja, v Lurd, obiska pri sv. Očetu itd. Povedal je, da se je sv. Oče posebej zahvalil po njem Avstraliji, da velikodušno sprejema toliko številno razseljenec. Glede bodočnosti sveta in Cerkev je papež velik optimist, ugotavlja kardinal. Tudi drugod po Evropi in Ameriki, koder je hodil, je povsod našel prepričanje, da se ni bati nove splošne vojne. Vendar ne smemo pozabiti na naročila in zahteve fatimske Matere božje: molitev in pokora! — ali pa: izbruh nove strašne vojne . . .

PROŠNJA SLOVENSkih SESTER V CELOVCU

ODKAR V CELOVCU NAŠE CERKVICE več ni, mislimo, da ni Slovence, ki bi ostal ravnodušen, ko sliši in vidi, kako počasi in trudoma v provincialnem domu Šolskih sester napreduje gradnja in ureditev kapelice, ki so ji temelje postavili že leta 1956.

Šolske sestre imamo zelo skromne dohodke, nabiralnih akcij je bilo že nekaj, zato imamo danes okna dograjena, drugo pa je vse provizorno. In tako je tudi ves letošnji majnik slovenska cerkvena družina prihajala k šmarnicam pred izposojeni kip Marijinega Srca na zasilnem oltarju. V hrepenenju pa smo v duhu gledali lepo urejeno svetišče, kjer bo znad Tabernaklja objemal pogled in žar Srca Fatimske Kraljice . . .

Da čim prej uresničimo to našo veliko skupno željo, se z največjim zaupanjem ponovno obračamo na vsakega brata in sestro s prisrčno prošnjo za pomoč.

Vedi, da je Mati božja sama, ki te v letošnjem svetem letu tega prosi. Boljšega namreč ne moreš storiti za razširjenje Njenega čiščenja med nami, kot če velikodušno prispevaš, da z lastnimi žrtvami skoraj postavimo svetišče Njej in Njenemu Sinu: prestol božjih milosti in blagoslova za nas in naš rod. S hvaležnostjo sprejememo vsak dar in molimo za dobretnika.

Šolske sestre v Celovcu.

PRIPIS:

DAROVE z veseljem sprejemajo vsi slovenski duhovniki in upravi MISLI. Iskreno priporočamo. — Ur.

„Govorila sem ne samo iz prepričanja, govorila sem iz skušnje. Iz lastne moje osebne izkušnje. In ko primerjam svoje lastne izkušnje z izkušnjami sočloveka — moj mož mi je najbolj pri roki — uvidevam bolj in bolj, da smo si vsi precej enaki. Z zanikernostjo v odnosih do Boga se začne — potem je dolga pot navzdol — z dozdevno znanostjo se neha — pa smo lepo na varnem pred Bogom, tako se nam zdi. Ustvarimo si svojo vero, vero v prazen nič, potem se pa širokoustimo, da smo brezverci.“

„Vidite, kakšne lepe sadove je rodila vaša knjiga, gospod župnik,“ je vmes podražil profesor. Gospa mu ni ostala dolžna.

„Nikar se ne delaj tako vzvišene, ljubček moj! Vidim ti v dušo in vem, da tudi mimo tebe ni šla ne knjiga ne pogovor z župnikom kar tako. Samo priznati nočeš in se delaš, kakor da ti je vse zgolj v zabavo. Ponarejaš se. Jaz pa vidim — lepo merico tvoje-ga namišljenega miru ti je že skalo.“

„Ker je vse to tebi preoralo tisto, kar imenuješ vest, te je zdaj sram pred samo seboj, pa bi rada preoralo njivo natvezla meni . . .“

Gospa je že zinila za nadaljnjo besedo, pa je župnik spet dvignil roko. Ni maral, da bi se razgovor razvil v duhovito zafrkavanje med

zakoncema. Potem je zelo resno vprašal:

„Gospa, kakšne dokaze imate za trditev, da je profesorjev notranji mir skaljen? Samo eno točko, prosim.“

„Samo eno točko? Dobro, naj bo ena sama. Oni dan mi je pravil, kako ste mu pomeli pod nos tisto o izpljunjenju iz božjih ust. Pa je nekam zamišljen dejal: Ne razumem, zakaj naj bi Bog izpljunil tistega, ki ni ne gorak ne mrzel, obdržal pa v ustih onega, ki je mrzel. Z drugo besedo: Očiten preganjalec vere naj bi bil Bogu — to se pravi, če Bog je — nekako znosnejši kot človek moje sorte, miren in strpen. Kakšna logika!“

„Pa ste mu pojasnila, gospa?“

„Tudi meni ni prav jasno . . .“

„Če boste to logiko razumno razložili, vas bom pa res obrajtal“, se je muzal profesor. (Se bo nadaljevalo.)

PRIDITE, MOLIMO!

Vsako nedeljo ob 4. popoldne je slovenska molitvena ura v stranski kapelici St. Francis cerkve v Paddingtonu. Vsi iskreno vabljeni. Molimo po papeževem namenu: za mir, za molčečo cerkev itd.

KOTICEK NAŠIH MALIH

Požrešni divji petelin

POZNO JESENI SO PRILETELI ptiči na rob gozda. Pripravljali so se, da odlete v tople kraje. Drug čez drugega so vpili:

„Smo vsi? Smo vsi tu? Kdo še manjka?“

Izkazalo se je, da manjka divji petelin. Planinski orel je udaril z zakrivljenim kljunom ob suho vejo, udaril še enkrat in naročil mladi divji kokoški, naj odleti po divjega petelina. Kokoška je odletela in zagledala petelina, kako sedi na smreki in lušči iz storža zrnca.

„Spoštovani petelin, poslušaj! Odleteli bomo v tople kraje. Samo nate še čakamo.“

„No, no, ne govorite tjavendan. Saj se še ne mudi. Koliko zrnca bi ostalo tu! Ne smemo jih pustiti.“

Kokoška se je vrnila na rob gozda in povedala, kaj počne petelin. Orel je poslal hitrega jastreba. Petelin je sedel in tolkel zrnca.

„Hej, petelin, vsi čakamo, da se nam pridružiš!“

„Kaj se vam tako mudi?“ je zbrusil petelin. „Bomo že odleteli, nič se ne boj. Pred potovanjem se je treba dobro najesti.“

Ko je orel to slišal, se je razjezil, se postavil na čelo ptičjem in — odleteli so . . .

Divji petelin je še sedem dni luščil zrnca. Osmi dan je vzdihnil in si otrl kljun ob perje.

„Že vidim, da vsega ne pojem. Precej bo ostalo za veverice.“

Tedaj je odletel na rob gozda.

„Kaj pa to pomeni?“

Vsa drevesa so stala gola, brez listja. Ptiči so, čakajoči petelina, poključali vse zelenje.

Divji petelin je bridko zajokal in zaškrtal:

„Sam samcat! Zapuščen od vseh sem ostal v gozdu. Kako bom vzdržal čez zimo?“

Od solz so se mu pordečile obrvi.

Kadarkoli se od takrat petelinovi otroci, vnuki in pravnuki spemni-jo, kako je moral njihov davni prednik nekoč sam samcat prezimovati v gozdu, vselej bridko zajoče-jo. Zato imajo vsi divji petelini vse do današnjega časa kot žerjavica rdeče obrvi . . .

★

S to povestico naj danes končam, dragi otroci. Bodite zdravi in veseli, kakor je zdrava in vesela na visokem morju Vaša

Neva.

P. BAZILIJ TIPKA

PRVIČ V DVEH LETIH se mi je zgodilo, da mi je poplava prekrizala račune. Hotel sem v Bonogillo, pa mi je predstojnik dejal: „Kaj nič ne bereš časopisov? Hume Highway je zaprta, Wangaratta pod vodo ...“ Posledic povodnji tik pred mojim prihodom v Avstralijo sem videl dovolj in tudi po vodi sem že previdno vozil, a slike v časopisu tega tedna so me presenetile. Presneta Avstralija! Enkrat suša, da ti jezik visi iz ust in ne moreš dobiti požirka vode, drugič pa poplava, da moraš obsedeti doma ... Da bi pa še čoln kupoval in vzdrževal za takele prilike — naka, to pa ne gre! Saj so mi nekateri še za avto nevoščljivi, kaj bi šele govorili o „patrovi jahti“, če bi imel čoln!

*Kadar sem med Slovenci in vidim v skupini neznan obraz, navadno potegnem beležnico iz žepa in povprašam po imenu ter naslovu. Tako raste moj imenik in je v dveh letih narasel samo za Viktorijo v tri velike škatle. Saj mi rojaki ne smejo zameriti, da kot dušni pastir želim imeti čim popolnejši seznam vseh, za katere sem prišel iz Amerike. Marsikdo se mi je že namrdnil, češ: Kaj se vtikaš v moje osebne zadeve, da me sprašuješ za ime in naslov?! Ko je prišel čez pol leta za izpolnitev kakega formularja ali po moje priporočilo, je bil pa le vesel, da sva se že videla. Meni je bilo pa tudi laže, da sem lahko ugodil in mirno zapisal: Tega in tega osebno poznam ...

*Zadnjič pa se mi je prigodilo tole:

Srečal sem fanta, ki ga doslej še nisem videl.

„Midva se še ne pozna. Kako pa vam je ime?“

Povedal mi je. Brž sem zapisal. „Kje pa živite?“ — „V Melbourne“.

„Tukaj v Moonee Ponds?“

„Ne. V Collingwoodu“.

Torej do sem smo že prišli. Iskal sem primernih besed, da bi povprašal po ulici in številki. Tu pa se je fantu zataknilo.

„Čakajte, moj prijatelj bo vedel za ime ulice. Številka hiše pa je menda šest“.

(Tako sem videl, da fant več ne dopisuje, ko niti za svoj naslov ne ve. Čakaj, čakaj, te bo treba pobarati, kdaj si zadnjikrat mami pisal! ...)

Njegov prijatelj, katerega je poklical na pomoč, mi je povedal hišno številko — ni bila 6 — potem smo začeli vsi trije ugibati ime ulice. Kar je prijatelj izgovoril, nisem znal napisati. Ne, angleška beseda ne bo! Kar dolgo smo se prerekali in mahali z rokami in fanta sta mi popravljala, kar sem pisal. Končno je prijatelj vzel svinčnik in napisal: CAMBEEL. Pa še skoraj pridušil se je, da bo to stoodstotno držalo. Nisem verjel, pač pa skočil v avto po zemljevid Melbourne. Končno smo vendarle našli zaželeno ulico. Ime je bilo: CAMPBELL!

Oddahnil sem se. Hvala Bogu, po desetminutnem boju je bila zmaga naša. Nehote sem pomislil na evangeljske besede: Kdor išče, najde! Špet vem za enega Slovenca več. Zaprl sem beležnico in hotel

začeti s fantom prijetnejši pogovor. Pa me je prehitel ter mirno povedal: „Veste, s stanovanjem nisem nič zadovoljen. Drago je in avstralska hrana. Nič slovenskega. V soboto se mislim seliti ...“

Kakor bi me udarila strela! Kaj sem hotel drugega, kakor zopet izveči beležnico ter začeti boj znova ...

*Vsem, ki najprej pogledajo, „katera sta se vzela“, moram povedati, da od zadnjega tipkanja Viktorija ni dobila novega slovenskega para. Vsaj ne, da bi vedel zanj. Saj je kar prav, da mi dajo malo počitka ti naši fantje in dekleta. Pač pa moram popraviti napako, ki se je vrnila v moje zadnje tipkanje. Iz Štefanije Valher in Hinka Bedrača sem napravil Prekmurca, v resnici sta pa oba doma iz zelene štajerske. Sem pač premlad odšel po svetu, da bi kaj več šaril tam okoli in si oglel meje „totege becirka“. Tako, ko se izšle zadnje „Misli“, so mi povedali, kakšnega kozla sem ustrelil. „No ja“, sem dejal, „še bolje: bosta pa prišla še enkrat v cajtengo“. In sta res. Hinko, ti pa se nikar ne jezi name, če te bodo iz porednosti še vedno klicali za Prekmurca.

*Pač pa smo imeli pristno slovensko, „ohcet“ v Adelaidi. Dne 26. julija sta v cerkvi sv. Patrika stopila pred oltar Emilija URH in Tone JESENKO ter rekla svoj „Hočem!“ Milka je doma iz trnovske fare pri Ilirski Bistrici ter je pred nekaj meseci dospela v Avstralijo, Tone pa je doma iz št. Jošta nad Vrhniko. Celo nekaj starih slovenskih običajev so Tonetovi prijatelji kaj prijetno domače vpletli v celo zadevo, da je voznik taksija verjetno debelo gledal, kaj vse pomeni. Ne samo, da je nevesta po poroki ob prihodu na novi dom prejela kruh in sol ter hišni ključ: ko jo je pričel prišel iskat, da jo popelje v cerkev, so bila vrata sobe zaklenjena in moral se je prerekati, po kaj je prišel. Pa je — po starem slovenskem ženitovanjskem običaju — napačna nevesta prišla skozi vrata ter hotela s pričom v cerkev. Zraven nisem bil, pravili pa so, da je bilo mnogo smeha. — Emiliji in Tonetu čestitke!

*No, je bilo pa krstov toliko več. V Adelaidi se smejeta (ali pa jokata) dve novi Slovenki, ki smo ju nesli h krstu 27. julija. Družina Antona IVANČIČA in Jolande r. Maglica je dobila Ano Marijo Leonoro, družina Slavka KRALJA in Marije r. Klopčič pa Sonjo Marijo Magdaleno. V Melbourne smo 3. avgusta krstili v družini Jožefa ZUPANČIČA in Ane r. Božič: fantku je ime po očetu — Jožef. Dne 9. avgusta je občila krstna voda Vijolico Magdo Leopoldo, prvorojenko družine Marija PODGORNIKA in Vere r. Prelc. Vladimir Anton pa je novi član družine Ivana PRPIČA in Alojzije r. Skvarč; krščen je bil 16. avgusta. Vsem srečnim staršem čestitke, pevskim klubom pa tudi; pravijo, da bo dober pevec tisti, ki joka pri krstu. Naši novorojenčki kažejo kar lepo pevsko bodočnost ...

*Na poti iz Adelaide sem se zopet ustavil v gozdni naselbini Nang-

warry, ki je za dve naši družini bogatejša. Dve, MEZINČEVA in MEŽNARJEVA, pa sta tudi dobili prirastek. Obema naše čestitke!

*Mala Vogrinčičeva Anica me je spravila v smeh. Na vsak način je hotela z nami v cerkev, ko je France prejel pogojni krst. Neverjetno se ji je zdelo, kako bo mogel Janez, mož njene sestre, tako velikega fanta „nesti na rokah h krstu“. Verjetno je bila razočarana, ko je videla, da se h krstu lahko tudi hodi. In France je hodil, saj ima že osemindvajset let! Prekmurki Slovenec, ki je bil vzgojen v luteranski veri, pa sva pred meseci začela krščanski nauk. Lepo bi bilo, ko bi vsi katoliški Slovenci tako cenili milost vere, kot jo cenijo konvertiti. Bog in Marija s Teboj, France!

*Že zadnjič sem omenil slovensko pokopališče. Zdaj sem zadevo dokončno uredil. Dvanajst grobov je zapisanih na slovenskega kaplana v Melbourne, naj mu bo ime že Peter ali Pavel. Dvanajst grobov, v vsakem prostora za dve krsti, torej za 24 oseb. Bog daj, da še dolgo ne bi bili polni! Bojim se pa, da se mi želja ne bo uresničila, ko fantje tako hitro kupujejo motorna kolesa in še hitreje drve po ulicah ... Ko bo naše Navje lepo urejeno, nam bo v čast, da se spominjamo pokojnih. Preveč slovenskih izseljencev je že pokopanih po neznanih grobovih širne Viktorije, da ne rečem Avstralije!

*Zadnji „Vestnik SKM“ me je prijetno presenetil s svojim „toplomerom“ — merilom darov za Slovenski DOM v Melbourne. No, skoraj 900 funtov je že skupaj. Ni slabo, če pomislimo, da je nabiralna akcija v resnici šele nedavno stekla. Všeč mi je, da je celotna zadeva tako lepo urejena, da se nihče ne more bati niti za pol pennyja, kam bo šel. Nikamor drugam kot v posebni bančni račun za DOM. Občudujem gr. Marjana Lauka, načelnika Odseka „Dom SKM“, ki se je tako zavzel za stvar. Tudi naši fantje v Snowy Mountains so se dobro izkazali. Čim več bomo nabrali, tem lepša bo naša skupna streha in tem hitreje bomo zaključili nabiralno akcijo.

STO NOVIH ČLANOV

Ta poziv je dala v javnost Slovenska Kulturna Akcija v Argentini. Kampanja je razpisana.

Po vsej pravici zasluži, da bi jih čimprej dobila.

Njena dosedanja knjižna izdaja so silno dvignila našo lastno kulturno zavest, pa tudi izredno lepo predstavila Slovence pred svetom.

Draginja v Argentini silno narašča, tiskanje knjig je zmerom dražje. Bojijo se, da bodo omagali, če ne dobe novih odjemalcev za svoje knjige in revije.

Kje je ovira, da ne bi mogla Avstralija dati Kulturni Akciji — recimo — vsaj DESET novih članov ali članic?

Že večkrat smo objavili vsoto, ki je potrebna za včlanjenje, tudi knjige smo navedli.

Članstvo sprejema in vsa pojasnila daje avstralski zastopnik:

G. Zvonimir Hribar
970 Curlew Cres.
Albury, N.S.W.

NOVICE IZ PERTHA, W. A.

Nikar ne mislite, da „na zapadu ni nič novega“, čeprav se zelo redko oglašamo. Zakasnjena zimska deževna doba je povzročila dosti poplav, več cest in mostov je bilo nekaj dni pod vodo. Celo novorojenčka je dala poplava, nekako drugega Mozesa. Mož je krmaril avto skozi naraščajočo vodo, da bi spravil ženo v porodnišnico. Avto se je zataknil, kar pa novorojenčka prav nič ni motilo: veselo je zavekal v naročje presenečenega daddija. Rešilci so izveкли iz vode avto z mlado družino. Vse kot nekdanj, ko so otroke lovili v potokih in jezerih!

129 let je staro mesto Perth. Za birthday party so poavstraliili 41 priseljencev, tudi nekaj Slovencev; oče župan so novim Avstralcem polagali na srce, naj bodo pogumni pionirji, podobni onim pred 129 leti. Čestitamo korajžnim pionirjem!

Pa še nekaj novega imamo: V Floreat Parku si je zgradil ponosno vilo Jože Hribar, ki se mudi pravkar z družino na potovanju po Evropi. V Mt. Hawthornu je postavil gosposki dom svoji družini Frank Lunder. Lepe domove so si zgradili: Ivan Jahovašič v Wemblyu, Polde Vuga v Mt. Hawthornu, Stane Viren in Stanko Tavčar v Osborne Parku. Nove domove je svoječasno blagoslovil dr. Mikula. Prav nič ne zaostajamo za naprednim vzhodom, ker bomo tudi mi zijali v tisto magično steklo, ki zijale prodaja. Vsi govorimo o TV (Television), menimo pa TP (Time Payment), plačevanje v obrokih ... za koliko reči pa že? — Vsekako se nadejamo številnih petičnih izletnikov iz vzhodnih držav, ker bo otok Wallabi, 50 milj zapadno od Geraldtona, paradiž ribičev, pozidan za obširen turizem; iz Perth bo na otok urejen 200-miljski zračni promet. Tako bo na zapadu čedalje več novega in morda tudi v „Mislih“ več novic.

M. Osbornič.

DAROVI ZA TISKOVNI SKLAD

£5-0-0: Pavla Miladinovič (od prodaje srečk za „srčke“ pri romanju v Chatswood);

£8-0-0: dr. Ludvik Puš;

£2-0-0: Jože Kerec, George Elšnik; Iva Drčar;

£1-0-0: Boris Miklavčič, Štefan Močilnik, Neva Rudolf, Ignac Kotnik, Albert Razboršek, Hilda Liubessi, Rudolf Simonetič, Stanko Šubic, Stanko Šušteršič, Stanko Šegula, Margaret Kosmina;

£0-10-0: Miha Molnar, Ivan Fatur, Tomaž Klinar, Albert Škerlj, Rudolf Jakšetič, Marija Ratko, Franc Kermolj, Slava Penko, Vincenc Štolfa, Alojz Semenič, Ivan Horvat, Vida Hrdlička, Franc Šuštaršič, Franc Znidaršič, Mihael Colja, Rafael Turk;

£0-5-0: Vladimir Jererčič.

Bog vsem obilno povrni, vsem se še nadalje priporočamo. — Upr.

OB ZNAMENJU NE STRAŠI VEČ . . .

„STORIJE“, KI JIH JE IZDALA Mohorjeva v Celovcu, vzbude v bralca marsikak lasten spomin. Jaz sem ob branju mislil na Podržajvega očeta. Še živi, proti devetemu križu roma, pa še zmerom zna „pripovedovati“, tako mi piše od doma mama. Otrok ni imel, pa si je vzel tri rejenke in eni od njih prepustil posestvo.

Nekdaj sva si bila s Podržajevim očetom sosed. To je bilo takrat, ko sem bil — kakor še več paglavcev v naši vasi — doma za pastirja. Ob nedeljah in ob slabem vremenu je pasel tudi Podržajev oče. Kadar je bilo to, sva vedno skupaj pasla. Rada sva se imela. Meni je bil mož posebno zato tako všeč, ker je znal zmerom kaj zanimivega povedati. Kar iz rokava jih je stresal.

„Vidiš, fant, ob tistem štoru tam so se sončile gozdne vile . . .“

„Na onemle traviku so na praznik sekli seno, pa so jih kače pregnale in seno je zgnilo pri lepem vremenu . . .“

„Ob tistemle znamenju pa straši . . .“

Vsako zgodbo sem hotel zvedeti do konca. Včasih se je dal prav lepo prositi, drugič je stavil pogoje: če boš to in to naredil . . . Največkrat je pa samo pomežiknil, nabasal pipo, si pogladil košate muštake in pričel . . .

Tisto o strašenju ob znamenju je začel takole:

„I no, straši, pa je ven, nobena maža ne pomaga. Od tam so že tekli fantje, ki jim noben nagelj

na dekliškem oknu ne cvete previsoko, ki jim nobena lestva ni predolga, nobeno naklo pretežko. Da, tekli so in molili k svojemu patru . . .“

Zgodba je pa taka:

Na zvirskem polju na Gorenjskem, kjer se stekajo pota, stoji staro zidano znamenje. Okolica ni prav nič prijazna: gozd s stoletnimi smrekami, kamor pogledaš. Samotni kraj je bil priljubljen rokovanjem, ki so se v starih časih potikali po Gorenjskem. Varna zatočišča sta jim nudila Jelovica in Uden boršt. Po deželi so napadali ljudi, pri katerih so čutili kaj cvenka: poštno vozove, trgovske kolone in tudi premožne posestnike.

Bila je temna noč. Le tu in tam se je prikradel v samoto pasji lajež iz vasi ali skovikanje sove iz gošče. Iz noči se izluščita dva grdo bradata hrusta — rokovanjača. Vračata se z ropa. Oprezno prisluhmeta v noč, ki je pa lepo spokojna. Za znamenje položita plen in ga začneta deliti. Kmalu sta se sprla za neko vsoto, katero sta si oba lastila. Spor je postal ognjevit. Eden zamahne s težko šteklačo po glavi drugega in zakolne: Na, prekleti pes, tu imaš, kar je tvoje . . .

Od tistega večera spremlja vsakega potnika mimo znamenja ponoči velik črn pes. Baje je nekdo že streljal nanj, pa zaman. Tisti, ki je streljal, je še tisto noč tako osivel, da ga drugi dan domači niso spoznali. Eden vaščanov je naredil obljubo, da bo ob parobku gozda

postavil križ. Kadar bo ta obljuba izpolnjena, bo pes izginil.

Tako je pravil Podržajev oče. Do postavitve obljubljenega križa je res prišlo kmalu potem in se dogodka dobro spominjam. Je leseno razpelo in ima tudi pritrjeno podobno taborske Matere božje. Od tedaj je gotovo, da ob znamenju več ne straši, kako je bilo poprej, moramo verjeti ali ne verjeti Podržajevemu očetu in drugim . . .

Meni je zgodba o strašenju in rokovanjih seveda ostala v živem spominu. Z zanimanjem sem pozneje opazil, da je ta „strah ob

zvirskem znamenju“ porabil Karel Mauser v eni svojih povesti, menda v Sinu mrtvega. Prav tako sem s pozornostjo bral o rokovanjih izpod peresa moje sofaranke Mimice Malenškove, ki je znana pisateljica tudi pri Mohorjevi. Poprej se je pisala Konič. Po njenih trditvah so rokovanjaci uporabljali rokvico še ne rojenega otroka in na vsakem prstu je gorela svečka. Dokler so gorele svečke, se med ropom nihče v hiši ni zbudil . . . Seveda pa vedo o teh roparjih veliko povedati tudi Jurčičevi Rokovanjaci. — Jože Macek.

NOV ROMAN — „NA BOŽJI DLANI“

KDOR JE BRAL LEPO ZBIRKO novel: MERTIK, ki je pred dvema leti našla število odjemalcev tudi v Avstraliji, bo vedel ne samo, kdo je pisatelj Stanho Kociper, vedel bo tudi, kaj mož zna.

Pred meseci je izšla pri Kulturni Akciji v Argentini njegova nova knjiga: NA BOŽJI DLANI. Je šele prvi del na široko zasnovanega dela, ki bo imelo skupen naslov: IN SVET SE VRTI NAPREJ. Pa je sama zase čedna celota in vredna branja brez ozira na nadaljevanje.

Zgodba se vrši po večini v Slovenskih Goricah, odkoder je Kociper doma in se tudi kot pisatelj tam najbolje počuti. Roman opisuje dogodke v letu 1941, ko je Hitler navalil na Jugoslavijo. Doživljanje grozot pod nemško okupacijo je zgoščeno na pisateljevo ožjo domo-

vino, Slovenske Gorice, v resnici pa je to samo simbol za vso Slovenijo. Predmet je že vse od takrat klical po pisatelju, Kociper se je lotil dela in vse kaže, da prav uspešno.

Dvoje bi dostavili:

Kociperu se zares posreči pripovedovanje skoraj samo tedaj, kadar se giblje v svojih Goricah. Roman „Na božji dlani“ se začneja v Ljubljani, bolj ali manj posrečeno, ko pa skočimo iz ljubljanske megle v sonce Goric — se s povestjo vred ogrejemo in vse zadiši po lepoti. Kar žal nam je, da moramo z izganci od tam v tuj svet, kjer se Kociper spet slabše počuti — in mi z njim . . .

Strinjamo se tudi s tistimi kritiki, ki ozhalujejo, da pisatelj rabi tu pa tam preveč „prostaške izraze“. Res, tudi brez njih bi bila knjiga dovolj „realistična“! — Pba.

V MARIBORU se pripravljajo na proslavo 200letnice ondotne klasične gimnazije. Do leta 1758 je obstajala samo nepopolna gimnazija za vso spodnjo štajersko — v Rušah nad Mariborom. Bila je cerkvena ustanova. Tisto leto so jo pa prenesli v Maribor in jo izpopolnili, njeno vodstvo je ostalo v rokah jezuitov še dolga desetletja. Ob pripravah za slovesno proslavo naštevajo, koliko za slovenstvo in splošno kulturo pomembnih mož je izšlo iz mariborske gimnazije: slavista Miklošič in Murko, pisatelj Vraz in Terstenjak, pravnik Žolger, profesorja Ilešič in Kelemina, pesnik Glaser, itd.

LOJZE DOLINAR, akademski kipar, profesor na umetnostni visoki šoli v Belgradu, praznuje letos 65. rojstni dan in 50 letnico kiparskega udejstvovanja. Začel je torej kot 15leten deček. Moderna galerija v Ljubljani je slavljencu v čast priredila razstavo, ki kaže Dolinarjevo plodno delo vseh 50 let.

EDVARD KOCBEK je menda spet v večji milosti pri tovariših. Nedavno je izročil Državni založbi Slovenije v rokopisu drugi del svoje proslule „Tovarišije“ in po vsem vidiku bo knjiga res izšla.

POGOZDOVANJE KRASA je še vedno precej v ospredju zanimanja strokovnjakov. Društvo gozdarskih inženirjev ga vzdržuje. Po trditvah univ. prof. Murka Kras niso samo tiste najbolj znane goličave na Notrajskem, ampak sega ob jadranski obali vse v notranjost Črne Gore. V sami Sloveniji zavzema

Izpod Triglava

Kras 4.000 kv. kilometrov in se razprostira od Kopra v bližino Ljubljane. Na njegovem ozemlju živi 200.000 ljudi. Ves ta svet ni kaj primeren za kmetovanje, zato je edina pot za njegovo boljše izrabljanje — pogozdovanje.

NA TRIGLAVSKEM VRHU so odkrili spominsko ploščo v čast možu, ki je pred 180 leti prvi pripeljal na Triglav. To je bohinjski rudar Luka Korošec. Lani so obhajali 130letnico njegove smrti in vzdali spominsko ploščo na njegovi rojstni hiši v Bohinjshi Bistricti.

NA VRHNIKI so se pogovarjali o italijanskih volitvah, kako so čudno uspele okoli Trsta med Slovenci. Nikakor niso mogli razumeti, zakaj je kar večina dala glasove komunistom. Oglasil se je eden med njimi, ki je bil nedavno na obisku med Tržačani, in je rekel: Verjemite, presiti so ljudje tam okoli Trsta, pa ne znajo več jasno misliti . . . Prisotni so drug za drugim prikimali in potrti — umolknili.

PROF. JANKA MLAKARJA so se spominjali 11. avgusta, ko je bila peta obletnica njegove smrti. Njegov grob je pri Sv. Križu. Njegov prijetni planinski humor je nad pol stoletja zabaval tisoče in tisoče. Koliko zdravega smeha je bilo svoj

čas ob branju „Trebušnika“, kako je plezal na Triglav in hodil drugod po deželi. Janko Mlakar je bil planinec prav po božji volji, preplezal je vse mogoče vrhove v domačih in tujih Alpah, svoja pota je pa na svojski način opisoval v mohorskem Koledarju, Večernicah, Mladiki, Mentorju in drugod. Končno je izdal svoje spise v treh zajetnih knjigah „Spominov“. Poleg tega je bil seveda zelo spoštovan veroučitelj na ljubljanskih srednjih šolah.

IZ IDRIJE se znana čijkarska umetnija razširja tudi na okoliške vasi in občine. Svoje lepe izdelke prodajajo največ v Italijo. Na stotine nadaljnjih žena in deklet je tako prišlo do zaslužka.

OD BREŽIC preko št. Jerneja pa vse dol do Metlike in Črnomlja uvajajo hmeljske nasade in urejajo sušilnice za hmelj. Upajo, da bo mogla v doglednem času dolina Krke tekmovali s Savinjsko dolino.

MARTIN KRPAN, slavnoznana Levstikova povest, je bila letos v juliju stara sto let. Objavljena je bila prvič v Janežičevem Slovenskem Glasniku I. in 15. julija 1858. V naslednjih sto letih je doživela menda brez števila ponatisov, nekateri imajo tudi slike. Manj je menda znano, da je Levstik najprej

napisal dosti daljšega Martina Krpana, ki v drugem poglavju opisuje, kar je Martin doživel po odhodu z Dunaja, ko se je poslovil od cesarja. Končno se je pa Levstik odločil za objavo samo tistega dela povesti, ki pripoveduje o zmagi nad Brdavsom in sporu s cesarico zavoljo posekane lipe. Durgo poglavje je ostalo v rokopisu, ki se je deloma pokvaril. Obe redakciji je objavila knjižna zbirka „Klasje“ leta 1952 v prireditvi Borisa Paternu-ja, ki je dodal tudi širokopotezno razlago.

LJUBLJANSKO BARJE je prišlo pod desetletko. V načrtu je, da že vendar enkrat vstane iz močvirja in se spremeni in plodno zemljo. Že letos urejajo okoli 35.000 ha Barja za njive in travnike. Na travnikih se kislja mrva spreminja v dobro, vmes pa nastajajo njive. Izsuševanje barja ni nov poskus, že kakih 200 let so delali na tem, pa iz raznih razlogov prekinjali dela. Če bo sedanja desetletka uspela, bo to lep napredek v gospodarstvu in bolj ali manj ga bo čutila vsa Slovenija.

OB SAVI IN KRKI gradijo moderno avtomobilsko cesto iz Ljubljane v Zagreb in seveda obratno. Na delu so spet mladinske brigade, baje je delavcev 50.000. Cesta bo dolga 77 km, za gradnjo prispevajo iz svojih dinarskih sredstev v Jugoslaviji Združene države Amerike.

**PORAVNAJTE NAROČNINO!
SAMO EN FUNT NA LETO!**

VARČUJ ZA BODOČNOST

NAŠI LJUDJE SO NA SPLOŠNO varčni in le malo jih je med nami, ki bi jih človek moral učiti, da je varčevanje z denarjem potrebna reč. Toda precej je takih, ki ne zaupajo bankam. Večinoma so predsodke proti bankam prinesli s seboj iz domovine. Oče ali ded jim je pripovedoval, kako so ljudje doma zaupali denar bankam, pa so ob času kakega finančnega poloma vse izgubili.

Taki primeri spadajo v prošlost. Moderni hranilni sistemi so popolnoma varni, kajti večinoma jamči za vloge na bankah država. Vendar so še med nami ljudje, ki mislijo, da je varneje, če spravljajo svoje prihranke pod žimnico ali v dnu zaboja pod perilom. Ne zavedajo se, da izgubljajo dragocene funte, ki bi jih njihov denar lahko prinesel na banki v obliki obresti. Še manj mislijo na to, da je denar doma vse prej kot varen. Ne mislijo na tatove, miši, požar ...

Ni še dolgo, ko sem slišal smešno zgodbo o dveh naših ljudeh, ki sta kupovala hišo. Nekje v Melbournu je bilo. Bila sta pridna in delavna človeka, ni bilo dolgo, pa sta naštedila dovolj za nakup skromne bajtice. Na dogovorjeni dan sta šla k advokatu (solicitorju), da plačata zahtevani „deposit“. Ko je advokat vprašal za denar, je žena potegnila iz papirnate vrečice v umazan robec zaviti omot, razvezala robec in odštedila pred začudenega advokata 1300 funtov, ki jih je bila do tedaj hranila nekje v drvarnici. Advokat si ni mogel kaj, poklical je ostale uradnike in jim pokazal kup denarja in umazani robec na mizi. Našima zakoncema ni bilo prav lahko pri srcu, ko sta videla okoli sebe same muzajoče se obraze. Lahko bi si bila prihranila (polega denarja) to zadrego, če bi bila prinesla bančni ček. In za nekaj funtov obresti bi bila bogatejša ...

Vsaka država ima svoj svojstven bančni ustroj. Ker je med nami — zlasti med tistimi, ki so šele prišli v Avstralijo — precej takih, ki še ne vedo, kakšen je bančni ustroj v tej deželi, smo se obrnili na ravnatelja podružnice Commonwealth Savings

Bank v Melbournu s prošnjo, naj napiše nekaj o hranilnicah v Avstraliji. Poslal nam je članek, ki ga v celoti pošiljamo v objavo. Ravnatelj je napisal članek posebej za Slovence in se mu na tem mestu iskreno zahvaljujemo.

Vажnost varčevanja

Človeku, ki je šele pred kratkim prišel v Avstralijo, je potreba po štedenju nedvomno očitna. V novi deželi, kjer začenja novo življenje, si mora priseljenec pripraviti kupček denarja, da si bo kupil dom, pohištvo in tako dalje. Morda bo začel kako podjetje na svoje. Najboljšo pot za štedenje si je izbral tisti, ki je odprl račun v banki-hranilnici.

V Avstraliji je takih hranilnic (Savings Banks) več vrst. Vse služijo ljudem na razne načine. Skoro vsi bančni posli, ki jih hranilnice opravljajo, so vlagateljem na razpolganje brezplačno in se v marsičem razlikujejo od ustroja bank v evropskih deželah. Dolgoletna izkušnja je pokazala, da so vse te banke finančno trdne in emigrant se bo kmalu prepričal, da imajo Avstranci v svoje bančne ustanove veliko zaupanje.

Varčevanje nam daje varnost za stara leta in sploh omogoča boljšo bodočnost nam in našim otrokom. Vsakdo ima nekoga ali nekaj, za kar je vredno štediti: osebe, ki so nam pri srcu, družina, bodoči dom ...

Hranilnice v Avstraliji

Največja in najbolj razširjena hranilnica v Avstraliji je Commonwealth Savings Bank. Za vložene prihranke jamči avstralska vlada. Poleg tega je tudi edina, ki ima podružnice in zastopstva v vseh delih Avstralije. Skoraj vsak poštni urad je obenem tudi podružnica te hranilnice.

So pa v Avstraliji tudi hranilnice, ki so last poedinih držav: Victorije, Južne Avstralije, New South Walesa itd. Vrh tega najdete v nekaterih državah tudi hranilnice, ki so v privatnih rokah. Z.R.

(Konec pride.)

Pri Mariji Pomagaj

PRIHAJAMO PO MILOST, MATI ZVESTA,
MI NEHVALEŽNI, A ZAKRIVA SVILA
TROHNOBO NAŠIH DUŠ IN LEPOPILA,
KOT PAČ ZAHTEVA ŠEGA VELEMESTA ...

IN GLEJ! ZENAČILA NAS TU JE CESTA
Z OTROKI, SAJ PODOBA TVOJA MILA
NAS V ENO ČREDICO JE VSE ZDRUŽILA:
PO ISTI POTI UP IN KES NAM GREŠTA.

NA ROŽNEM VENCU JAGODE POLZIJO
MED PRSTI GREŠNIH ... V TEBI SE SPROSTILA
SO SRCA OKORELA IN SOLZIJO

OČI SE BREZ SRAMU, KER TU RAZKRILA
SE REVNOST JE ČLOVEŠKA. NAJ HITIJO
MOLITVE K TEBI: TI NAS BOŠ REŠILA!

Paula Miladinovič.

Na dan romarskega izleta v Watsons Bay.

Naštejmo nekaj ter rekordov!

V Sydneyu zabrni telefon in brzojav iz Coome naroča: Slovenski duhovnik naj pride „by air“, da poroči slovenski par — 300 milj daleč! Pa ni bilo treba poleta, ker je prijazen striček Stane ponudil „lift“ v svojem Fordu. Taka dobrota o pravem času je tudi rekord.

Na dan tik pred poroko smo krenili na dolgo pot do skrajnosti prizadevni, da dospemo v Coome pred večerom. Drveli smo skozi Goulburn in celo skozi prestolno Canberro z baročnimi vijugastimi cestami smo nespoštljivo podili, da bi nas suša in glad ne speljala v zamuden restavrant — tudi to je rekord zase. Coomi se bližamo zaradi cestnih popravil prav počasi. Jože, ki je z nami, ima v mislih in očeh le en cilj — dobiti dobro zaposlitev v Snowy. „Stop, Stane!“, zakriči ob neki signalni deski, pa bili smo že mimo. Kaj je bilo? Ob cesti stoji bajta iz valovite pločevine, pred njo na deski napis: MEN AT WORK. Jože je v silnem pričakovanju bral MENART WORK — in je hotel v bajto do posredovalca zaposlitve v Snowy! Dovtip? Da, toda ime pomeni prav zares — rekord!

V Coomi sami doživimo pri Miletičevih (v bodočem hotelu AVA-LA) ter pri ženinu in nevesti rekordno ljubezniv in gostoljuben sprejem. Po poslušanju slovenskih plošč — Yugoslav Folksongs on Records — ki smo ob njih preži-

veli prijeten večer, smo se zazibali v rekordno sladke sanje.

Poročna sobota postane rekordni dan. Ženin Aleksander Bole je komaj mesec dni v Avstraliji, kjer ga je izkrcalo letalo iz Pariza, da pozdravi nevesto Ivanko Oražem, ki je pol leta poprej stopila na avstralsko zemljo. Pol sveta oddaljena od domačih Hrenovic praznujeta svoj poročni dan. Starše in drugo sorodstvo zastopajo gostje iz Melbournu. Vsa v belo svilo odeta nevesta mora tekmovali z zimo, ki je v malo urah vso prirodu pokrila s snegom. Tudi pod Triglavom ne more biti bolj snežno-bel. Tako goste in velike snežinke naletavajo, da ženina ob beli nevesti in vse svate pobelijo na kratki poti od avta do cerkve. Rekordna belina vsepovsod!

Bolj prijetne zimske svatbe, pri kateri je v gostoljubni Miletičevi vili Cooma nudila vso svojo bogato jedajo in pijačo, nikar ne iščimo križem sveta! Še tretji dan je rekordno izobilje spominjalo na rekord minule sobote.

Da bo rekordov zvrhana mera, pa tudi pohvale in ponosa, moramo omeniti še nedeljsko božjo službo, ko smo prav po domače gazili sneg do cerkve, ker avti niso hoteli ubogati. Zbrali smo se slovenski rojaki v obilnem številu okrog oltarja božjega in smo povzdignili slovesnost s pogumnim ljudskim petjem. Da bi le vedno in povsod z bogočastjem postavljali naše najvišje rekorde!

Dr. Ivan Mikula.

COOMA MESTO REKORDOV

COOMA, NEKDANJE FARMARSKO MESTEČE, je v zadnjem desetletju postavilo dosti presnetljivih rekordov. Razširilo se je na sever in vzhod tako silno, da nove zgradbe presegajo prvotno mesto kar petkrat. Cooma šteje danes nad 12.000 mladih, podjetnih, petičnih prebivalcev, ki sanjajo o Krezovem bogastvu. Stanarina presega drzne cene velemesta. Zaslužek in dotok denarja je višji kot v drugih industrijskih centrih, morda je izvzet le Broken Hill, a nihče se ne pogovarja o denarju in dohodkih. Trgovski promet in industrijski obrat potekata samozavestno, mirno, skoro brezskrbno.

Na širokih cestah in v čednih prostorih javnega življenja čuješ toliko različnih jezikov in srečavaš tako pestrost nasmejanih obrazov, da bi sodil: ona ogromna palača na hribu s številnimi poslopji je zgradba Združenih Narodov sredi naj-

globljega miru in najvišjega blagostanja. Toda daleč viden napis jo predstavlja kot Snowy Mountains Hydro-electric Authority (SMA), kar pomeni glavni stan onih stehničiranih možganov, ki vodijo največje avstralsko podjetje, ki je s svojimi cestami, predori, centralami, jezovi, umetnimi jezeri, najmodernejšimi montanističnimi stroji, prav posebno pa s svojimi 10.000 delavci resnična gonilna sila vsega rekordnega podviga Coome. Prav kmalu bo pa tudi gonilni motor še neslutene industrializacije, obsežnega poljedelskega namakalnega sistema in mnogo obetajočega turizma.

Prozaično opevanje orjaške tehnike, s snegom pobeljenih planin in rekordov Coome bi ne moglo ganiti naših src, če ne bi bilo le za uvod v naštevane rekordov, ki so jih postavili v Coomi Slovenci — po zaslugi dobro plačane zaposlitve pri SMA.

KRIŽEM AVSTRALSKE SLOVENIJE

NEW SOUTH WALES

Junction Shaft.—Pri nas je zdaj pravo zimsko veselje, saj nam je nanoslo snega, da ga gazimo skoraj do vratu. Pa nikar ne mislite, da nam to napravlja slabo voljo. Prav nasprotno! Privoščimo si zabavo v snegu in kadar pridemo skupaj, ga vsak dobi svojo merico v obliki kepanja. Gorje onemu, ki se ne zna umikati in je prepočasen! Takoj s prvim snegom so fantje tudi postavili veličasten spomenik zimi in mrazu, posebno pa — snegu. Seveda spomenik ni iz marmorja, vendar upamo, da bo stal tako dolgo, dokler se ne prismeje toplo sonce izza gora. Potem ne bo nič več dela z njim, sončni žarki ga bodo odnesli. Ko se naveličamo zimskega športa, se zberemo kje druge, največkrat v sobi tega ali onega, pa se kaj pomenimo in zapojemo kakšno fantovsko, ali se pa veselimo ob melodijah Avenikov., ki so pred kratkim prodrle izpod triglavskega vrha v svet vse do nas v Snowy Mountains. Končno pozdravljamo vse prijatelje v Sydneyu, posebno g. dr. Mikulo, ki naj se kmalu spet oglasi tu gori. — *Stanko Šušteršič.*

Ingleburn.—Na kratko poročilo o Alaski v zadnji številki naj navežem nekaj besed, ki sem jih brala v tedniku „Post“ že v maju: When Governors get together ... Even among freshmen governors, boyish-looking *Mihail A. Stepovich* is the fledgling, appointed in May 57, born 39 years ago, the son of a pioneer Alaskan gold miner. Torej ima Alaska gubernerja, ki je „naš“ človek. Če ni Slovenec, je vsaj „južni brat“. Kot vidimo, je bil na sestanku gubernerev celo med mlajšimi najmlajši — fledgling: komaj goden. — *Pavla Miladinovič.*

East Corrimal.—Sporočam, da sem videl v zadnji številki MISLI uganko o vranah, pa je na žalost niste pravilno napisali. Pisal sem: „Nad mano je nekaj zakričalo: Bila vrana“. Moralo bi biti tako, pa niste tako tiskali. Bilo je treba uganiti, koliko je bilo belih vran in koliko črnih. (Ko je napisano „bila vrana“, to pomeni, da je bila bela.) Prosim, v prihodnji številki povejte, da je uredništvo napravilo, pomoto, in ker ste vzdeli moje ime, ne pustim za veljavno. Bi se mi smejali in rekli: Glej, Drmota pa misli, da samo on zna šteti do sto. Saj tako kot je bilo v MISLIH, lahko pogodi uganko vsak šolarček iz drugega razreda ljudske šole. — *Anton Drmota.*

Dostavek.—Priznam, da se beseda na igra: bila vrana in bela vrana lahko uporabi pri tej uganki, kadar jo kdo zastavi ustno in v dialektu, kot se govori v ožji domovini g. Drmote. Če pa deneš v tisk, stvar nikakor ne more priti do veljave. Uganka je znana tudi taka kot je bila, zato ni bilo krivice. — *Ur.*

Moree.—Le pol tucata Slovencev živi v tem ličnem farmarskem mestecu in okolici. Smo visoko na severu N.S.W. Do Sydneya drči avto 550 milj, do Brisbane 350. Šusljalo se je o skorajšnji poroki mizarja *Ferdinanda Pestotnika*, ki je zaposlen pri tukajšnji gradbeni firmi, z gdično *Marijo Pohlino*, bolničarko.

Ni bilo majhno naše začudenje, pomešano z zaskrbljenostjo, ko se je raznesla novica, da sta zaročenca — izginila! Čez dva dni sta se vrnila iz Sydneya kot mož in žena. Izpolnila se je bila njuna želja po slovenski poroki. Obenem sta v jutru zakonskega življenja naredila z Zefirjem iz Sydneya v Moree poročno potovanje. Prijubljenu paru želimo vso srečo iz nebes na skupni življenjski poti! — *Prijatelj.*

Sydney.—Od zadnjega Kroničarjevega poročila se je nabralo nekaj več porok. V soboto 9. avgusta sta si obljubila dosmrtno zvestobo *Mirko Muha* iz Velike Bukovice pri Ilirski Bistrici, in *Angela Stemberger* iz Trnovega na Krasu. Naslednji četrtek sta stopila pred oltar *Ferdinand Pestotnik* iz Preserja pri Moravčah in *Marija Pohlina* iz Žirov pri Krašnji. Dva dni nato sta sledila lepim zgledom drugih *Rudolf Simonetič* iz Nakla pri Kranju in *Andreana Lužnik* iz Tolmina. Na isti poti sta *Alojz Hrvatina* iz Skadanščine in *Emilija Fabec* iz Žabič-Podgraje. Vse te zakonske zveze je blagoslovil v cerkvi sv. *Patricka* g. dr. *Mikula*. Naj nove zakonske pare spremlja ta blagoslov od skrajnih mej življenjske poti! — V St. Francis cerkvi, *Paddington*, pa stopita pred oltar kar dva para nakerat, oba iz župnije *Semič* v Beli Krajini; *Anton Štukelj* z *Marijo Skala*, ki je pred malo tedni dospela iz domovine, in *Vid Stariha* s *Cvetko Skala*, ki ima cel kup bratov v Avstraliji. Slovesnost je napovedana za soboto 30. avgusta. Iskrene čestitke vsem! — *Kroničar.*

VICTORIA

Dookie.—Iz domovine sem prejel poročilo o lepi slovesnosti, ki se je vršila dne 29. junija v *Podbrezjah* na *Gorenjskem*. *Jegličeva* (po domače *Obramova*) oče in mati sta

Zimsko veselje v Junction Shaftu.

praznovala zlato poroko, njun sin *France*, sedaj župnik v št. Vidu nad *Ljubljano*, pa srebrno mašo. Pridigal pe prof. in kanonik *Jakob Šolar*, ki je, kot mi pišejo, zaradi prestanega trpljenja v zaporu popolnoma osivel. O njegovi pridigi pravi poročilo: „Mojstersko je orisal krščansko družino in duhovniške žrtve, ki jih nalaga njegov poklic“. Poznam *Obramove* in vem, da ni bila nobena pridigarjeva beseda pretirana. *Obramovi* so res iskreno krščanski in vsa bližnja in daljna okolica jih spoštuje. Od nekdanje je veljala beseda *Obramo-*

vega očeta kot žebelj. „*Obram* je rekel ...“ Konec debat! V sorodstvu imajo nad pol tucata akademsko izobraženih. — Meni uhaja misel za 25 let nazaj. Ko je imel *France Jeglič* novo mašo, sva bila za ministranta *Obramov Jože* in jaz. Veliko nama je bilo na tem, da streževa pri novi maši. Pa naju je hotel neki duhovnik odgnati, češ: Otroci naj grede danes spod nog, bomo že drugi vse opravili. *Jože* je šel k novomašniku protestirat in je res dosegel, da sva ostala. No, srebrno mašo je pa *Obramov France* moral opraviti — brez mene ... — *Jože Maček.*

Newport West.—Prav lepa hvala za poslano MISLI. Zelo sem vesel, da sem ta list spoznal in se nanj naročil. Saj vidim, da ste zelo pridni in lepo skrbite za dober tisk. Tudi ste me počakali za naročnino. Res nisem mogel takoj, ker sem medtem kupil hišo in moral gledati na vsak šiling. Naj omenim, da jaz nisem Slovenec, ampak slovenski časopis zelo rad berem, sem puno let delal v Sloveniji, pa mi je Slovenija jako priljubljena dežela. Zato pa želim prav lepo pozdraviti vse Slovence v Avstraliji. Oprostite pisanju, jaz nimam slovenskih šol. — *Rafael Turk.*

Targoora.—Z velikim veseljem sem prejel poslano knjigo, *Bog povrni dobro delo*. Pismu prilagam denar, kot ste me obvestili. Čeprav sem izbiro knjig prepustil upravištvu, moram reči, da ste dobro pogodili. Posebno o eni moram zapisati, da sem končno vendar našel tako, po kakoršni sem že dolgo hrepenel. V glavnem sem jo še isti večer pregledal in že tedaj me je docela zadovoljila. A sedaj sem pričel s podrobnim čitanjem in študiranjem od vrste do vrste in zmerom bolj se kaže, da mi odgovarja na vsa vprašanja, ki so se nabrala v meni. Ta knjiga je tista: *PO SVETLI POTI*. Resnično ne bi smela manjkati v nobeni slovenski

opazuje kure, nato pa kar na lepem vpraša: Mama, na kateri strani pa imajo kokoši več perja? — Težko vprašanje, kaj? Precej sem morala pomisliti, da bi me moja mala ne imela za nevednico. Iz zadrege sem si pomagala z odgovorom, ki se mi zdi, da je pravi: Na tisti strani, kamor vtaknejo glavo pod perot. Moja hčerka je bila zadovoljna, jaz pa tudi. Če pa kdo ve boljši odgovor ali pa podobno uganko iz ust svojih malih, naj se oglasi. — *Ivanka Punjerčar.*

QUEENSLAND

Brisbane.—Z velikim veseljem in darežljivostjo so se rojaki v *Brisbanu* oprijeli pobude, da si omislijo svojo cerkveno zastavo *Marije Pomagaj*. Nabiralna akcija dobro napreduje, tako ve povedati ga. Plut, ki se najbolj zavzema za nabavo zastave. Radi bi nabrali 35 funtov, dosedaj jih imajo 18. Če bo potrebno, bo priskočilo na pomoč društvo *Planinka*. Rojaki v *Mt. Isa* so se tudi odzvali prošnji iz *Brisbane* in dali g. *Starihu* 8 funtov. Upamo, da bodo rojaki od tam gori tudi prileteli v *Brisbane*, ko bomo zastavo razvili in blagoslovili. Vsem radovalcem priskrena hvala. — *Poročevalec.*

„GLAVNI DOBITEK“ V SYDNEYU

Nemajhno presenečenje je vzbudila novica, da se je v okrilju Slovenskega društva osnovala igralska družina. Neverneži so zmajevali z glavami in pripravljali pogrebni govor ... Vprizoritev prve igre *GLAVNI DOBITEK* je pa spremenil napovedovano žalost v — proslavo!

Prireditev je kar lepo uspela in pohvale so letele od vseh strani. Dne 6. septembra bomo igro ponovili v *St. Francis Hall*, tik ob cerkvi v *Paddingtonu*. Morda pojdemo pozneje tudi kam ven gostovat.

Igralska družina je še majhna, potrebuje več članstva. Zato vabimo vse, ki se zanimajo za dramatično, da se dne 7. sept. ob 3. uri popoldne v Slovenskem domu udeležite sestanka Igralske družine. Pomenili se bomo o nadaljnjem delu in razdelili vloge za naslednjo igro, ki jo pripravljamo. Povabljeni ste vsi, ki ste bili že kdaj na odru, pa bi se spet hoteli pokazati, „na deskah“. Pa tudi če niste še nikoli igrali, pridite in poskusite. Pridružite se nam in pomagajte dvigniti naše kulturno in družabno življenje!

Družabnost gojimo tudi drugače. Vsako soboto zvečer se zbiramo v *Domu*, ko je družabni večer za člane in njihove prijatelje. Po domače pokramljamo, zapojemo kaj domačega in tudi malo zaplešemo ob prijetni glasbi, novi pridobitvi *Slov. društva*. Imamo veliko izbiro plošč — vse do klasične godbe in opernih del. Seveda ne manjka valčkov in polk. Pisano polje židane volje! Pridite, boste videli, kako prijetno se imamo! — *Vlasta Cergol.*

družinski knjižnici. Prišli smo v tuj svet in potrebujemo opore v tukajšnji svobodi. To oporo nam daje ta knjiga. Kdor je zapustil domovino z namenom, da začne tu novo življenje za telo in za dušo, naj si to knjigo naroči. Težko bo tisti funt bolje naložil. Prav lep pozdrav. — *Matija Zidar.*

Plenty.—Pošiljam rešitev dveh ugank, dveh pa ne znam rešiti. Sedaj bom pa jaz povedala eno, ki mi jo je zastavila naša tri leta stara hčerka. Zvečer, ko greva zapirat kurnice, *Mimica* z veliko važnostjo

IZ SLOVENSKE DUHOVNIŠKE PISARNE

DUH. SVETNIK KAREL ŠKULJ

Nenadoma je v Argentini umrl zlatomašnik č.g. Karel Škulj. Imel je za seboj dolgo in izredno delavno pot življenja v domovini in tujini.

V izseljenstvu je bil znan vsepovsod zlasti kot ustanovitelj in glavni urednik revije SLOVENSKA BESEDA in GLASNIKA domobrancev in drugih protikomunističnih borcev. V Argentini sami si je pa pridobil obilnih zaslug tudi kot goreč dušni pastir med svojimi rojaki v št. Martinu.

Bog mu bodi plačnik kot zna biti le On!

SYDNEY POROMAL V CHATSWOOD

Bilo je kar lepo. Pa naj spregovori udeleženka, ki je napisala: „Včerajšnje romanje me je resno in globoko pretreslo. Bilo je prvič v tujini, da sem kaj takega doživela. Še nas ni svet dokončno

pokvaril! Smo kot negodni ptički, ki jim je vihar prezgodaj razbil gnezdo . . . Pete litanije so me čisto prevzele. Vse tisto sem večeraj še enkrat doživela v cerkvi, kar je bilo v mladosti naljepšega . . . Ne verjamem, da je na svetu dosti ljudi, ki jim Bog nič ne pomeni. Smilijo se pa taki, ki pravijo, da so sami gospodarji svojega življenja — brez Boga.

Le še nas povabite na tako „romanje!“

PRIHODNJE ROMANJE V ST. MARYS!

Za mesec oktober smo se odločili, da poromamo v St. Marys, kjer imajo župnijsko cerkev posvečeno Kraljici sv. Rožnega venca. Kakor nalašč za oktober!

Zaznamujte si izbrano nedeljo: TRETJA v mesecu — 19. oktobra!

Podrobnosti in poseben oglas boste pa našli v naslednji številki MISLI, izdani za mesec oktober!

SVETI CIRIL IN METOD V BREVIJU

III.

Čez šest let so ga (Metoda) spet pri papežu Janezu VIII. osumili krive vere in da je kršil izročila. Poklican je bil v Rim, kjer je pred papežem Janezom, nekaj škofi in rimsko duhovščino z lahkoto dokazal, da se je sam vedno zvesto držal katoliške vere in druge v njej vneto poučeval. Zato je apostolik takoj objel Metoda in ukazal, naj se njegova škofovska oblast in slovansko bogoslužje še pismeno potrdita.

Metod se je torej vrnil na Moravsko in se je še bolj skrbno trudil, da bi izpolnil svojo nalogo. Češkega kneza in njegovo ženo je pridobil za pravo vero in ponesel luč evangelija na Poljsko. Ko pa je začutil, da se mu bliža zadnja

ura, si je sam izbral naslednika, spodbudil duhovščino in ljudstvo s poslednjimi naročili h kreposti in se v božjem imenu ločil od življenja, ki mu je bilo pot v nebesa.

Pokopali so ga v stolni cerkvi; duhovščina je pela dnevnice za rajne v latinskem, grškem in slovanskem jeziku. Tosozaočje jezikov je svetla podoba njegovega duha, ki se je v najrazličnejših prilikah neustrašeno in brez oklevanja potegoval za vesoljno edinost Cerkve.

Kot Rim Cirilu je Moravska umrlemu Metodu izkazala najvišjo čast. Njun god pa, ki so ga slovanski narodi že dolgo praznovali, je papež Leon XIII. ukazal obhajati vsako leto v vesoljni Cerkvi z dnevnici in lastno mašo.

ODGOVOR NA VPRAŠANJE

Naročnik piše:

Dobil sem poročilo, da mi je v domovini umrl oče. Spominjam se, da je bila za take prilike navada dati za maše. Zdaj pa ne vem, če se tudi v Avstraliji daje za maše, in rad bi tudi vedel, koliko koštajo. Nimam se drugam obrniti, pa pišem Vam.

Odgovor in pojasnilo:

Vaša misel je dobra. Katoličani po vsem svetu dajo za maše, ne samo za svoje rajne in sploh za duše v vicah, dajo za maše tudi v druge namene: v zahvalo za božje dobrote, za srečo in zdravje, za odpuščanje grehov, v čast Materi božji in svetnikom itd.

Naročila za maše sprejema vsak duhovnik. Nekako naravno je, da ljudje dajo za maše svojemu duhovniku. Vsi slovenski duhovniki v Avstraliji radi sprejemamo naročila za maše, lahko se pošiljajo naročila tudi po pošti.

Kenčno odgovor na vprašanje, koliko v Avstraliji maša „košta“ . . . Naj takoj poudarim, da ta izraz nikakor ni na mestu. Maša se ne plačuje, ker se njena vrednost ne more izraziti v denarju ali kakorkoli drugače. Maša je neprecenljive vrednosti, tako dragocena kot sama večnost. Lahko bi rekli: kot Bog sam. Zato poučeni katoličani maše ne „plačujejo“, jo samo „naroče“ ali k večjemu „najamejo“. Tudi ti nikoli ne reci, da želiš mašo „plačati“, samo naroči jo ali pa reci: za mašo bi rad dal ali dala. Tisto, kar daš, ni plačilo za mašo, ampak dar duhovniku, ki bo po tvojem namenu mašo opravil. Koliko? Ni predpisa, verniki dajo sami od sebe, nekateri 10 šilingov, drugi 20, tretji neko vsoto med 10 in 20, kakor se komu primerno zdi.

Zdaj odločite sami in pošljite. Lahko daste za več maš in pošljete kar na naslov MISLI.—Ur.

„NAVADNA“ NEDELJA

Škof Gregorij Rožman

Prva nedelja po binkoštih je praznik presvete Trojice, druga sledi prazniku presvetega Rešnjega telesa, tretja nas spominja presvetega Srca Jezusovega, s četrto se začne vrsta „navadnih“ nedelj tja do adventa, z edino izjemo zadnje nedelje oktobra, ki je praznik Kristusa Kralja. Na zunaj so vse te nedelje enake, pa ima vendar vsaka svoja obraz. Vsaka ima svoje berilo in svoj evangelij in svoje prošnje, ki največkrat ponavljajo misel, naj Bog odvrne vse hudo in kvarno od nas in nam nakloni svojo pomoč, da tako živimo, da bomo dosegli večno zveličanje.

Nedelja je Gospodov dan. Vsak dan, ki ga doživimo, je božji dar, njegov je, a daje ga nam, da vršimo svoje delo, ki ga nam stan in služba nalaga. Nedeljo pa si je Gospod pridržal v tem smislu, da nam je posebno na razpolago. Gospod je tu! nam kliče vsaka nedelja. Kakor so se množice ljudstva zbirale pri Jezusu, kjerkoli se je v sveti deželi pokazal, ali v Galileji ob jezeru ali na katerem izmed travnatih hribov, ali v Jeruzalemu v templju. Čim so ljudje zvedeli, da je tu, so hiteli k njemu, nosili bolnike seboj, (kakor dandanes v Lurd), ga poslušali in bili priče njegovih čudežev. Vsak tak dan je bil za nje resnično Gospodov dan. Tak dan je za nas nedelja. Tudi nam je Gospod tu! Ta dan pustimo delo, ki nas vsak dan zaposluje, in se zberemo okrog oltarja, kjer Jezus biva, nam govori v evangeliju in pridigi, se za nas daruje in se nam ponudi v dušno hrano. Verno ljudstvo se z njim snide, se v zaupni molitvi z njim pogovori, ga prosi odpuščanja grehov in za vse potrebne milosti, ki jih črpa iz svete daritve in iz svetega obhajila.

Nedelja je oddih za dušo in počitek za telo. Privoščji si ta oddih, daj ga svoji duši, ki je tolikokrat utrujena in obtežena in potrebna poživiljenja, ki ga Gospod ravno na svoj dan najobilneje ponuja. Gospodov dan je, a za te ga je naredil Gospod, da se duhovno obogatiš z dobrinami, ki ti jih svet v delavnikih ne more dati, ker takih dobrin nima nihče razen Gospod Bog. Sam sebe oropaš, če v nedeljo ne stopiš k Gospodu, kamor te po svoji Cerkvi vabi in kliče: k sveti maši. Zakaj nekateri ne morejo k maši ob nedeljah? Dovolj so zdravi, čas imajo, potrebni so božjih milosti, dolžni so Bogu se zahvaliti za toliko dobrot, spodobi se, da se odzovejo povabilu Jezusovemu, pa ne gredo. Kaj jih zadržuje? Hudobni duh. On je sovražnik božji, ki skuša motiti in omejevati češčenje božje na zemlji; on je nevoščljiv človeku, ki si more pri sveti maši pridobiti božje milosti, si utrditi nadnaravno življenje v duši in se tako zveličati. To hoče hudič preprečiti; zato zadržuje lahkomišelnost in lenobnost duše, da ne hodijo k studencu žive vode, to je, k božjemu oltarju in k mizi Gospodovi, ki je zanje pripravljena vsako nedeljo.

Ne poslušajte hudobnega duha! Merveč radi, z veseljem in ljubeznijo se podajte vsako nedeljo v cerkev k božji službi, tudi tedaj, kadar pridige in petja ne razumete. Z molitvenikom morete slediti sveti maši, Jezus razume vse jezike, še celo besede, katerih niti ne izgovorite, ampak samo v srcih nosite. Tako bo vsaka „navadna“ nedelja vašo dušo obogatila z milostmi, vam utrdila božje življenje in vaše duše trdneje združila z Bogom. Vsaka vaša nedelja bo dan, ki ga je vam naredil Gospod.

PRED LURŠKO VOTLINO

Na trgu pred lurškimi bazilikami trepetna na deset tisoče sveč. Zaključuje se veličastna nočna procesija. Pred cerkvimim pročeljem stoji več škofov, za njimi fantje z razsvetljenimi napismi velikih romarskih skupin, vsa ogromna množica moli Credo in nato Pozdravljena Kraljica. V trenutku zažarijo veliki žarometi, sveče v rokah romarjev ugašajo, škofje dajejo zadnji blagoslov, romarji se počasi razhajajo.

Opazovalec bi mislil, da se bo sedaj vse to ljudstvo po dveurni procesiji vrnilo v prenočišča, a ni tako. Vsaj dobra polovica se napoti ob reki Gavu proti lurški votlini. Ni napovedana nobena skupna pobožnost, vsak sam zase roma na sveti kraj, kjer je Marija pred sto leti govorila z Bernardko. Skozi ves dan od ranega jutra do večerne procesije se vrši pred votlino javna služba božja, svete maše, govori, petje, veliki prihodi in odhodi romarskih skupin, obisk bolnikov, le sedaj zvečer vlada tukaj največji mir. Velike romarske skupine imajo v tej uri svoje pobožnosti v lurških cerkvah, pred votlino pa se zgrinjajo posamezni romarji, toda njihovo število zopet raste v tisoče. Vse je tako tiho, nihče glasno ne moli in ne poje. Vsak moli sam, vsak premišljuje sam na svetem

kraju, kjer je pred sto leti Marija naročila človeštvu pokoro in molitev. Prav v večernih urah po končani procesiji se vidi, kako verni romarji izvršujejo Marijino naročilo: molitev in pokoro. Mnogi dolgo klečijo na golih tleh, roke imajo razklenjene in jih držijo visoko navzgor in molijo in molijo. Tu in tam se kdo skloni in poljublja sveto zemljo, drugi stojijo, molijo, premišljujejo ali tudi opazujejo. Lurška votlina v svojem večernem miru tako glasno oznanja človeku božje usmiljenje, božjo voljo: pokora in molitev.

Ko večkrat tako v duhu stojim pred lurško votlino, se srčno veselim dneva, ko bo na sveti kraj pred lurško votlino stopilo nad tisoč milij rojakov. Ko bomo prišli na zadnjo julijsko soboto pred lurško votlino, ko bomo v treh večerih po skupnih slovesnostih sami zase molili na svetem kraju, tedaj bo slovanska zemlja po svojem dobrem in vernem ljudstvu počastila lurško Kraljico, tedaj se bo razlival nad vsa naša trpečo domovino izredni božji blagoslov — sad molitve in pokore tisoč romarjev, ki se sedaj z velikimi žrtvami, a v pravem duhovnem veselju pripravljajo na dolgo pot.

F.Š. v „K. Gl“.

LASTNA HIŠA — LASTNI DOM

(Konec)

TRETJA POT DO LASTNEGA DOMA je nakup hiše, ki jo je postavila znana državna „Housing Commission.“

Kajpada tudi tu ni vse preprosto in hitro. Seznanji prosilcev za nakup in najem hiš so dolgi. Kot nikjer, tudi tu ne gre brez čakanja.

Približno 80% na novo postavljenih hiš je namenjenih za prodajo, le 20% za najem. Zavcljo tega je treba čakati na nakup hiše leto in pol ali celo dve in pol. Na najem boš čakal večasih tudi po pet let in več.

Pogoji za nakup so v resnici ugodni. Položiš 50 funtov, pravni stroški za kupno-prodajno pogodbo znašajo spet 50 ali tako nekako. To bi pomenilo, da vsaka družina, ki ima prihranjenih vsaj 100 funtov, lahko pride do lastne hiše. Odplačevanje dolga je raztegnjeno na 45 let, kupec pa si lahko to dobro skrajša z višjimi odplačili na teden. Obresti so najnižje, ne presegajo 4 in 3/4%.

Za pridobitev hiše po tej poti imajo družine z večjim številom otrok prednost. Dobijo hišo z večjim številom sob, običajno s tremi spalnicami. Važno pa je, da glavar družine zasluži 4 ali 5 krat toliko kot znašajo tedenski obroki odplačevanja. Če zasluži manj, ga komisija ne prizna za sposobnega, da bi se mu dodelila hiša.

Cena hiš je različna od kraja do kraja. Običajno se suče okoli 3.300 funtov. Če je kupec vplačal 50 funtov in se obvezal izplačati dolg v 35 letih, bodo njegovi mesečni obroki znašali nekaj nad 16 funtov.

Vsaka hišica ima svoj vrt in je popolnoma dokončana zunaj in znotraj. Kuhinje so bolj majhne,

a gospodinja bo našla v njih vse najpotrebnejše: štedilnik, tekočo vodo, lijak, vzdane omarice itd. Poleg spalnic ima vsaka hiša tudi kopalnico s straniščem, pa pralnico s kotlom za pranje. Na dvorišču je drog za sušenje perila. Hiše so dovolj solidno dokončane ter morajo ustrezati gradbenim zahtevam krajevnih oblasti.

Skrbljivost in pazljivost kupcev z leti pripomore k izboljšanju in olepšanju doma in vrta. Vsi tisti, ki še nimajo lastnega doma in se morajo stiskati po garažah ali tesnih najetih sobicah, naj ne odlašajo z vlaganjem prošelj na Housing Commission za nakup hiše.—Z.H.

POŠTNE ZNAMKE

Če je kdo med bralci, ki dobiva pošto iz tujih držav, pa znamk ne spravlja, nam bo napravil veselje, če začne znamke zbirati in jih od časa do časa pošlje na MISLI. Prav lepa hvala! — Uprava.

„PROČEVALCU“ V GEELONGU

Vaš dopis je zelo dober in pаметen. Z veseljem bi ga objavili, vendar moramo biti dosledni. Noben list vam ne bo priobčil dopisa, če se ne boste vsaj za uredništvo podpisali s polnim imenom. V list lahko pride samo podpis: „Poročevalec“, če tako želite, urednik pa mora vendar vedeti, s kom ima opraviti. Zares obžalujemo, zakaj dopis je popolnoma vreden, da bi bil natisnjen.—Urednik.

Skupina rojakov v Brisbanu pred sliko Marije Pomagaj.

GRAD ERAZMA PREDJAMSKEGA ODKRIVAJO

Strokovnjaki Notranjskega muzeja v Postojni in Spomeniškega urada v Ljubljani so začeli izkopavanje ostankov jamskega gradu blizu Postojne. Dosedanja dela so že dala dobre rezultate. Odkrili so nekaj delov arhitekture, med njimi tlak sobane, peč z ognjiščem in pečnicami, pa tudi večje število pušic, stekla glinastih in kamnitih posod, kamnitih in železnih krogel ter raznovrstnih novcev. Upajo, da bodo te in naslednje najdbe pomagale pojasniti marsikatero skrivnost okrog romantične pojave roparskega viteza Erazma Predjamskega.

Že sedaj je Predjama poleg Postojnske jame ena največjih zanimivosti Slovenije. Pred vhomom v naravno jamo pri kraju Predjama stoji na strmi pečini, nad katero se boči previsna skala, lep renesančni grad, ki so ga v 16. stol. sezidali grofje Kobencliji. V njem so danes razstavljene različne kulturno zgodovinske zbirke iz srednjega veka.

Za sedanjim gradom pa se odpira naravna votlina, skazi katero se potok Lokva izgublja v čudoviti kraški podzemski svet. Nekdaj je bil v sami votlini še en grad in ta je bil za takratne čase nezavzeta trdnjava. Z njegovim zadnjim lastnikom Erazmom je ljudstvo spletlo razne pripovedke. Med drugim je bil obdolžen umora cesarskega maršala Pappeneima, zaradi česa si je Erazem nakopal cesarjevo jezo. Cesarjevi vojaki so ga dolgo časa brez uspeha oblegali. Iz gradu je namreč vodil tajen podzemski rov v bogato in rodovitno vipavsko dolino, kjer se je Erazem mogel oskrbovati z živim žem. Šele ko so cesarjevi vojščaki podkupili nekega Erazmovega služabnika, jim je uspelo, da so uporabnega viteza zalotili pri izhodu jame v gozdu, kjer ga je potem podrla dobro merjena krogla. Po njegovi smrti leta 1443 so novi lastniki grofje Kobencliji sezidali novo graščino na prostem. Erazmov grad v jami pa je začel razpadati.

Z VSEH VETROV

SLOVENSKI DUHOVNIK V VENEZUELI je g. Janez Grilc, ki je prišel pastirovat med svoje rojake iz Argentine. V Caracasu, ki je glavno mesto dežele, je okoli s t o Slovencev, drugod po državi pa še kakih s t o. Pri prvi slovenski božji službi je bilo zbranih 70 rojakov. Po maši so imeli zborovanje in sklenili, da bodo imeli odslej slovensko službo božjo vsako nedeljo v Caracasu, čeprav jih je komaj 200 ...

„**KDAJ BO AVSTRALIJA POLNOLETNA?**“ Tako se sprašuje v jedkem članku mesečnik „The Catholic Worker“ v Melbournu. Živahno opozarja na nevarnost, ki ji je izpostavljena Avstralija zaradi dogodkov v arabskem svetu in dalje na vzhodu, naša vlada v Canberri pa nima nobene svoje misli, samo čaka, kaj bo Canberri „naročil“ London. Samo na znanje jemljemo, kaj ukrepa tam gori, in že vnaprej na vse pokimamo. Kdaj mislimo odrasti, kot je odrasla Kanada, ki ne sprejema le „informacije“ iz Londona, ampak se uveljavlja v svetovnem vrtnicu kot polnoletna članica svetovne skupnosti?

„**ROMAN DVANAJSTERIH**“ bo naslov novemu leposlovnemu

delu, ki ima iziti v Franciji, seveda v francoščini. Napovedano je že dve leti in z veliko radovednostjo ga pričakujejo. Posebnost tega romana je ta, da bo obsegalo 12 poglavij, pa bo svako od drugega pisatelja. Vseh 12 je splošno priznanih, deloma so med njimi najboljši. V katerih možganih se je skuhalo ta zamisel in kako bo uspela, je res vredno biti radoveden. Ta primer se ne da vzporejati z našimi „Rokovnjači“, ki sta jih spisala Jurčič in Kersnik — pa seveda samo zato, ker jih Jurčič, ki je sredi dela umrl, ni mogel dokončati.

TITOVO KRIVOVERSTVO v očeh Hruščeva je baje v največji meri v naslednjem: Tito trdi, da se komunizem v kapitalističnih deželah lahko razvije in pride do oblasti po zelo različnih potih, celo tako, da trpi v parlamentu zastopnike nekomunističnih političnih strank. Hruščev pa zastopa mnenje „pravovernega“ marksizma, ki pravi: Do komunistične oblasti je mogoče priti samo optom nasilne revolucije, ki jo vodi komunistična stranka ...

DA SKUŠA HRUŠČEV nekako po madžarskem zgledu podjarmiti tudi Jugoslavijo, vedo povedati poedina poročila prve dni avgusta.

Koliko so vredna, bo pokazala morda že bližnja bodočnost. Prvo poročilo je vedelo povedati, da sovjetske podmornice iz albanskih opirališč skušajo vtihotapiti v Jugoslavijo ob jadranski obali protititovske agente. Drugo poročilo pravi, da sovjetska letala spuščajo v Jugoslavijo padalce, ki naj bi iz jugoslovanskih gozdov organizirali osvobodilno guerilsko vojno in spodnesli Tita. Tretje poročilo pove, da so se med zmedo na bližnjem Vzhodu sovjetke čete in Berlina premaknile v Madžarsko in se ustavile tik ob jugoslovanski meji ... Če je kaj na vsem tem, se niti Titu niti Jugoslaviji ne obeta nič dobrega. Ali bo za Amerikance postala Jugoslavija drugi Libanon?

KARDINAL MIDSZENTY je še vedno na varnem v ameriški ambasadi v Budapešti. Ob času, ko se je svet razburil zavoljo umora Imre Nagyja, je postal kardinalov položaj jako kočljiv. Ameriška javnost je sprva skoraj soglasno zahtevala od svoje vlade, da prekine diplomatske stike z Madžarsko.

Bilo je tudi jasno, da Madžarska vlada in partija k temu izživa. Kakor nerad, je Washington ohranil mirno kri in samo nekam krotko protestiral. Če bi Amerika svojo ambasado v Budapešti zaprla, bi morala pustiti kardinala na milost in nemilost druhali, oziroma ondotni vladi. Oboje bi pomenilo isto ...

SUDETSKI NEMCI še vedno upajo na povratek. Po končani drugi vojni so Čeni izgnali okoli 2.000.000 teh ljudi, češ da so bili najhujši hitlerjanci. Naselili so se v Zapadni Nemčiji, med seboj so se organizirali kot emigranti iz Sudetov in nočejo pozabiti „starega kraja“. Adenauerjeva vlada njihovo stremljenje kolikor toliko podpira. Vendar Sudetovci niso popolnoma edini glede svoje politične bodočnosti. Posebno strujo med njimi vodi general Prchala, ki se poteguje za mirno pobotanje s Čehi in za ustanovitev srednje-evropske federacije, v katero naj bi prišli Sudeti kot samostojna edinica, ne kot del Češkoslovaške. Čehi pa seveda o tem nočejo nič slišati.

ČE VAM MISLI UGAJAJO, POVEJTE DRUGIM!

KAR VAM NI VŠEČ, POVEJTE NAM!

Lepo priznanje Slovincem

„Slovinci tvorijo najlepše občestvo dobrih ljudi, kar jih je Bog postavil na zemljo, in med njimi bi si človek želel umreti ...

„Tujci, ki poznajo slovensko zgodovino, se čudijo, kako je to ljudstvo, ki je tako kmalu izgubilo svojo politično neodvisnost, ki živi na prostoru v Evropi, preko katerega so v teku 15 stoletij šle tolike politične in ideološke struje, mogel ohraniti svojo narodnost in svoje kulturno bogastvo. Ta narod se je ohranil zato, ker je ostal vedno zvest materinemu jeziku ter se ni nikdar odtrgal od vere svojih očetov. Pri tem ljudstvu, ki je kmalu izgubilo svoje plemstvo, je bila brezimna množica nositeljica te zvestobe. Vprav zato je tako proinska in iskrena“.

To beremo o Slovincih v knjigi „Cerkev gleda v Rim“, ki jo je pred kratkim izdala rimska založba Ferrari. Posvečena je sedanjemu papežu Piju XII. za njegov 80. rojstni dan in 40-letnico škofovanja. Knjiga je pisana v italijanščini, obsega 488 strani ter podaja kratke in jedrnate opise zgodovine ter razvoja verskega življenja narodov, ki se nahajajo sedaj pod komunistično vladavino. Tako nam predstavi zapovrstjo Čehe, Kitajce, Hrvatice, Letonce, Litvance, Poljake, Ruse,

MOHORJANI!

Še je čas, da naročite mohorske knjige, ki bodo izšle to jesen (Kalendar za leto 1959).

Če pošljete hitro svoj funt, boste dobili knjige naravnost iz Celovca na svoj naslov.

Ako pa zdaj ne boste poslali, boste lahko okoli Božiča dobili knjige pri poverjeniku Mohorjeve v Avstraliji.

Rev. dr. Ivan Mikula,
Convent Sacred Heart
Rose Bay, Sydney.

Romune, Slovake, Slovence, Ukrajince in Madžare.

Slovincem je posvečena obširna in temeljita razprava, ki gre od naše naselitve v Karantanji in sednjih deželah, preko pokristjanjenja po svetih bratih Cirilu in Metodu, izgube politične samostojnosti pa do najnovejših časov. Opiše neodjenljivo slovensko zvestobo veri očetov ter materinskemu jeziku v vseh stoletjih in vseh preizkušnjah, pa najsi bodo to turški napadi ali pa poskusi protestantizma ali ponemčevanje ter končno verska preganjanja. Slovensko kmečko ljudstvo je vedno ostalo trdno povezano z Sveto stolico. S posebno ljubeznijo pa je časilo Marijo, Mater božjo. Opiše tudi naš narodni prepoved ter vlogo svetniškega škofova Slomška, ki „je znal živeti v srečnem soglasju zvestobe Cerkvi, domovini in narodu“. Kratko, a jedrnato oceni plodono delo škofov Mahničiča, Missije, Jegliča in Rožmana. V pretresljivi luči oriše trpljenje našega naroda v svetovni vojni, ko je bilo slovensko ozemlje razkosano med krute sovražnike vere in naroda, a tudi ljudstvo notranje razklano po vojnih dogodkih in revoluciji.

„Naš tednik“.

Novomasnik Rev. Borman, misijonar.

POROČILO IZ ARGENTINE

Buenos Aires, prve dni avgusta. PRED NEKAJ DNEVI SEM ŠEL k uradnemu zdravniku po nasvet, pa so mi povedali, da so zdravniki na štrajku in ordinirajo le v najnujnejših primerih. Iz časopisnih vesti sem zvedel, da ima ta štrajk zelo dalekosežne posledice. Te tedne se pri nas ne more nihče poročiti, ker ne more dobiti zdravniških potrdil o zdravju. Na letališčih so težave za potovanje v inozemstvo — iz istih razlogov. Težave imajo tudi potniki, ki so prifrčali v Buenos Aires, ker ni zdravnikov za preglede. Itd.

Štrajk zdravnikov je oklican za nedoloten čas. Začel se je v protest, da hočejo peronisti dobiti vpliv na bolniške blagajne. Neka bolniška blagajna, ki je že v rokah peronistov, je odslovila zdravnika, ki je nasprotnik peronistov. Večine zdravnikov se je uprta takemu postopanju in šla na štrajk.

Še drugi štrajki ... Državni praznik je letos padel na sredo, ko je imela tiskarna tiskati naš list. Urednik je dosegel, da je tiskarna opravila potrebna dela v torek in četrtek. Pa se je zgodilo, da list ni mogel na pošto — bil je dvodneven štrajk poštarjev. Zahtevali so — in dosegli — povišanje plač.

Danes se v Buenos Airesu tudi pravdati ne moreš. Sodišča so zaprta. Med vlado in visokimi funkcionarji na sodišču so bila že delj časa nesoglasja. Vlada je bila naklonjena peronistom med sodniki, čeprav niso imeli primerne usposobljenosti. To je povzročilo demonstracije na sodišču in policija je morala poseči vmes. Odstopil je vrhovni sodnik in na sodišču so počitnice. V provinci Santa Fe pa sodniki stavkajo, per je provincialni parlament ukinil zakon o neodstavljenosti sodnikov ...

Pred državnim praznikom je vsa-

ko leto po tradiciji skupna večerja visokih oficirjev s predsednikom republike. Letos je imel govoriti na tej večerji višji mornariški oficir Rial. Svoj govor je poslal poprej v pregled predsedniku. Ko ga je ta prebral, je večerjo uradno odpovedal. Nastali so komentariji in nemir po vsej državi. Predsednik je zvečer pred državnim praznikom govoril po radiu in skušal narod pomiriti. Izjavil je, da se stare diktature ne bodo nikdar vrnile. To zagotovilo je veljalo zlasti vojaki. V njenem imenu je namreč Rial v neizgovorjenem govoru očital, da se predsednik ne gane, ko peronisti pripravljajo revolucijo. Letalstvo je predsednik skušal pomiriti tudi z obljubo, da bo dal aviacijo modernizirati.

Pr eden je predsednik nastopil s svojim govorom po radiu, je bilo objavljeno, da je Rial dobil 10 dni zapora. Mož je po činu kontraadmiral in je bil l. 1955 med najplivnejšimi osebnostmi v revoluciji proti Peronu.

Politični položaj pri nas napravlja vtis precejšnje nejasnosti. Pozdrav!

ZDAJ SI PA POMAGAJ!

Prejeli smo tako pismo:

66 Gordon St.,
Paddington. 18.8.1958

Poštovani prijatelji in prijateljice.

Zanima me, kako je s časopisom, kjer nisem sprejel zadni mesec. Morda nebo več izhajal ali mi niste izvestili, kako je.

Pozdravlja Franček.

Poštni pečat kaže, da je iz S.A., ime kraja je zmazano.

Če bo naš dragi „Franček“ slučajno to bral pri znanju, naj bo tako prijazen, da napiše celo ime in naslov, pa mu bomo hitro „izvestili“, kaj je narobe. — Upr.

Pismo NARTE VELIKONJA

„Oskrbnik, cskrbnik Urban!“

Moža je zbdlo, kakor bi ga bil kdo sunil z iglo v srce; v grlu ga je stisnilo.

„Beže!“ si je dejal, pogledal na uro in na dvorišču poklical polneumnega in polgluhega hlapca Tomaža, ki je spravljal za hlevom slamo. Prepeljala sta kolesclj, zmetala blazine na sedeže in nato je Tomaž vprašal:

„Ka-katerega napre-naprežem?“

„Pero!“ je odgovoril. „Kar Pero naprezi.“

„Ka-kaj?“

„Pero!“ mu je zavpil v uho.

„Mh,“ je dejal in odkrevsal v hlev, a se na polpoti okrenil in vprašal:

„Ali tu-di žrebi-bička?“

Lipnik je pokimal, Tomaž se je zarežal v znamenje, da je razumel in je napregel.

Žrebe je veselo in razposajeno hrzalo in se vzpenjalo na zadnje noge. Tomaž se je jezil, ga privezal h kobili in mu nazadnje rekel, da je neumno.

Lipnik je odšel po svojo novo suknjo in praznični klobuk. Žena mu je stisnila majhen zavojček.

„Saj veš, da na pot ne vzamen nič, in pa tako blizu je.“

„Boš dal Janezu!“

„Kakor da bi bil lačen! No, pa vzamem, ker ni zame,“ je odvrnil.

„Pa bi napisal zdaj par vrstic, da bi prišli pogledat,“ je dejala. „Kar malo, dve besedi. In na postaji kar oddaš.“

„Saj vidiš, da ni časa. Še robec mi daj. In pa srajca mi ne stoji. O ti moj Bog, ti presneti žrebiček! Ali me ni umazal? Ti nagajivec, glej no: čisto srajco mi je oškrtal. Daj, Marija, svežo srajco! Pa praviš, da bi pisal. Saj ni časa, zakaj kobila je že naprežena. In Janez

tudi ne bo samo en dan doma. Kaj se ti kako mudi? Nekaj dni bomo sami, da si kaj povemo. čisto gotovo bo imel mnogo povedati. Meni se kar sanja, da bo medalja, kar nekaj slutim. In če zvedo Bonik in Sečar in Prsnik, so že nocoj tu; kam bi ž njimi prvi večer? Ti res nič ne pomisliš. Samo prišli naj bi, da bi se ga nagledali, ti bi ga samo hvalila. Bomo že pisali. Drevi, če ni drugače,“ je govoril in preoblačil srajco, sukal se pred majhnim zrcalom ter se nato pogledal še v šipi, zakaj veliko zrcalo je še stalo v kotu med sv. Antonom in sv. Barbaro.

„Pa obesi podobe med tem, da ne bo vse na kupu,“ je še opomnil, ko je šel skozi vrata. „In tu treba malo peska!“ Da ga trga v nogi in da je to njegov barometer, ni povedal.

„Potem pa vzemi plašč.“

„Saj res, kočijaž pa brez plašča!“ se je posmejal. In poiskal je še plašč. „Slednjič imam vse. S Pero pojdem; gospod bo vesel žrebička.“

Odšel je. Zakrival je sicer, da z levo nogo podrsava, pa se je vendarle poznalo. Na voglu pa mu je prijavkal nasproti hlapec Tomaž.

„Pe-Pere ...“ je ves prestrašen in v zadregi buljil Urbana.

„Kaj je?“

„Pe-Perel!“ — je znova zmajal z glavo in mahal, kakor bi odganjal muhe.

„N-ne pu-sti,“ je slednjič zastrmel v Urbana. „In nak!“ je zamahnil z roko.

Urban ni mogel v prvem hipu priti k zavesti, kaj vse to pomeni. „Kdo? Kaj?“ je ves osupel vprašal ter podvojil korak. Tomaž se je trudil, da bi razložil, lovil besede, nekaj mrmal, a ni vedel drugega kakor dve besedi: „In nak!“

Lipniku se je zjasnilo, ko je ovil proti šupi. Strašno je zagorelo v njem, s težkim korako m— ni ga bolela ne noga, ni se oziral na lužo — je stopil proti vozu. Tam je stal novi oskrbnik in odpenjal kobilo. „Zakaj ne vprašaš, katerega naprežeš, ti hlapci?“ je vpil nad Tomažem. „In z žrebetom po cesti, in kako prideš na to neumnost!“ je poudaril v izobraženem tonu.

Tomaž je prestrašen iskal zavetja pri Lipniku in jecljal: „Gospod!“ Pokazal je na Lipnika in trudoma slovkoval: „Že po-povedal, da! — že prej, no!“

Kruha dosti za vse ljudi

Na svetu je kruha zadosti. Naj se ljudje množe, kolikor hočejo. Kruha ne bo nikoli zmanjkalo. Za to skrbe znanosti: teologija, biologija, kemija, sociologija, medicina, tehnika, ekonomija.

Toda da bodo ljudje pridelali dovolj živeža, je potreben mir in red in izobrazba. Z napredkom raznih znanosti je potrebno, da so tudi ljudje izobraženi. Za nepredkom se mora razvijati istočasno tudi ljudska izobrazba.

Če hočemo vse ljudi nasititi, mora biti na svetu mir. Le v miru se morejo vse znanosti razvijati in ljudje napredovati v izobrazbi. Vojna samo ruši, ne gradi pa skoro nič, ali vsaj zelo malo. — *Anton Mrkun* v „Amerikanskem Slovincu“.

Vendar ni tako slabo . . .

V domovini je bilo znano, da je bila Ljubljana med najmočnejšimi publicističnimi centri v Evropi. Imeli smo nad 60 mesečnikov in periodičnih publikacij, knjižne založbe so imele rekordno število naročnikov. V tem zboru razsežne delavnosti — knjižne in založniške — pa je bilo opazno, da se je morala literatura in znanstvena publicistika boriti s finančnimi težavami. Knjigarne so izdajale sodobno in moderno knjigo — domačo in tujo — v razmeroma omejeni nakladi, kakor je pač to narekovala gospodarska previdnost. Tri glavne literarne revije in znanstvene publikacije so imele stalen krog naročnikov in kupcev, ki ni presegal števila 2.000, raje manj kot več. Če upoštevamo, da so bili naročniki revij in knjižnih zbirk skoraj pri vseh založbah isti, dobimo zanimiv

UGOTOVITE IN MNENJA

odstotek ljudi, ki je v Sloveniji vzdrževal knjižno produktivnost — znašal je približno dva od tisoč, ali petino odstotka.

In če bi gledali na odstotek tistih, ki danes ohranjajo in rešujejo naš tisk v emigraciji? Vkljub vsem pretresom in trpkim izkušnjam v borbi z materializmom tujine, bi ne mogli reči, da znaša ta številka samo tisočinko: gre v lep odstotek in še čez . . . Skušajmo se stalno zavedati, da vršimo mnogo več kot samo reševanje in obrambo. — „*Glas S.K.A.*“, Argentina.

Einstein — velik znanstvenik, toda . . .

„Einstein je vedel reči, ki jih nihče drug ni vedel, ni pa vedel reči, ki jih vsakdo drug ve. V zadevah družabnosti, politike, religije je živel v nekaki čudni praznini“. — „*New Yorker*“, N.Y.

„Einsteinovi komentarji o tekočih dogodkih in človeških uredbah, ki se niso tikale njegovega lastnega znanstvenega območja, mu pač ne morejo dati pečata, češ da je bil eden največjih genijev vseh časov. Tu pa tam so bile njegove izjave naravnost otročje“. — „*Times*“ London.

Cerkvene razmere v Sloveniji

V letu 1957 so ostale bistveno nespremenjene. Cerkev je po zunanji obliki zakona ločena od države, dejansko pa brezpravna. Vse je odvisno od dobre volje komunističnih upravnih organov. Vendar se povsod pozna, da v komunistični javni upravi ni več veliko prejšnjih divjih psov. Dejan-

ske so marsikje javni organi kar dostojni tudi napram cerkvenim služabnikom in ustanovam. Popolnoma brezverski duh seveda še vedno vlada v vojski, šolah in tisku. Tudi bolnišnice gredo tako daleč, da v splošnem ne dovolijo bolnikom poslednje verske tolažbe. — „*Svobodna Slovenija*“.

Velika zmeta

Često smo postavljeni pred dogodke, da moramo premišljevat o ameriški mladini in ameriški vzgoji. Toliko mladostnih zločincev na eni strani, tako malo idealnih naporov in podjetij med mladino na drugi! Kakšna je vendar ta mladina? Je res preveč prepuščena sama sebi? Tako menimo, da je usodna zmeta v naslednjem: Če otroka kaznuješ, pravijo, da si mu ubil voljo, da si mu vzel temelje za samostojnost, za močan značaj. Zato otroku in mladcu prepuščaj, da bo že sam našel, kaj je prav: narava je dobra in sama vodi k dobremu . . .

Tu je usodna zmeta! Oznanjal jo je že francoski mislec Rousseau. In kaj se potem dogaja? V mladih ljudeh vzgajajo trmo in samovoljo, ne pa volje in značaja. Največja volja je v tem, da se mladenič zna premagati. In največja zmaga je — zmaga nad samim seboj! — *Dr. Basaj* v „*Amerikanskem Slovincu*“.

Slovenski pradedje

Z vdorom (prihodom) Madžarov je bila politična moč podonavskih Slovanov (Slovencev, Moravanov . . .) za vedno zlomljena, ni pa propadla njihova kultura in gospodarska sila. Madžari so se kot ljudstvo jezdecev držali bolj po ravninah, dočim so se po hribovitih predelih zadovoljevali samo s posadkami v utrjenih krajih, da so obvladovali deželo.

Krščanstvo, ki sta ga v Podonavju uvedla sv. Ciril in Metod, se je obdržalo tudi pod Madžari. Prav pokristjanjenje po svetih bratih iz Soluna je za daljši čas preprečilo ponemčenje Slovencev v Gornji in Nižji Avstriji. — „*Naš tednik-Kronika*“.

Prizor iz igre Glavni dobitek.

„Kobilo sem ukazal napreči jaz!“ je odločno dejal Urban in s silnim sovraštvom pogledal Martina.

„A tako?“ se je smehljaje opravičeval Martin. „Na, in pripelji konja!“ je ukazal Tomažu in mu vrgel brzdo kobile. „Sem dejal, da bi s kobilama šli po deteljo; naj se žrebeti malo naskačeta, da, naskačeta. Po cesti je ž njima sitnost, sem dejal. Sem mislil, da je sam. — No, stopi vendar, da ne zamudi!“ je zavpil na Tomaža. Besede je izgovarjal brez vsakega reda in v čudni mešanici dejal: „Žrebi, kobil, detel in naskok.“

Lipnik se je tresel jeze in stal ves blede in prepaden od razburjenja. S težavo se je vzdržal, da ni izdril biča in udaril neznosnega človeka po tistem zvito se smehljajočem obrazu.

„Nisem vedel.“ je počasi in mirno dejal. „Nisem vedel, da boste kobilo potrebovali.“

„No, to nič ne de, nič ne de.“ se je smehljaj napihnjeni obraz in požiral besede. „Naj pa napreže še enkrat, zakaj pa je hlapic?“

„Konjska hlapic.“ si je mislil Lipnik, ki ga je beseda pogrela do kosti.

„In naj napreže še enkrat. Mudi se vam tudi ne. Imate še mnogo, mnogo časa.“ je dejal in potegnil uro iz žepa. „Ša najmanj pol ure. Plašče imate; kako pa je s streho? Ali je streha dobra? Pa še blazina bi dobro služila. Seveda, še eno! Tam je v veži. Kaj je niste vzeli? Gospod je ranjen v nogo in potem je treba blazine. Sem mislil, da ste jo videli . . . No, pa pojdi, Tomaž, po njo! Dajte, zapnite pa vi še tisto!“ je dejal Lipniku.

Tomaž je prinesel blazino. Lipnik je sedel na koleselj, mrk in molče, samo mišice na obrazu so mu drgetale. Ko je pognal, ni pozdravil.

Cesta je držala skozi smrečevje. Vrhovi so šumeli in se majali. Skozi vejevje se je lovila sončna svetloba od debla do debla, tu pa tam se je zablestela zelena jasa, porasla z visoko travo; visoki parobki so sedeli v njej kakor trudni pastirji.

Lipnik je začel govoriti sam s seboj; gnev, srd, nejasno, nekam veselo pričakovanje, tesna slutnja, nestrpnost in čuden občutek ponižanja, vse mu je plalo skozi srce, mu je razbijalo sence, ga grizlo in vznemirjalo. Da se je otrese, je moral govoriti, govoriti, naj bo karkoli in komurkoli.

„Vidiš, Miško, zdaj je naju, starca, zadela ta velika čast, da greva po gospoda, naju, Miško. Oba sva že godna za pokoj, oba sva stara in prijatelja. O, Miško, midva bova še večja prijatelja. Zakaj bi ne bila? In drživa se kakor gospoda! — Eja, počakaj, ali ni več vode v jezeru?“ je odgovoril na žalostni: „Piv, piv!“ — ki se je oglasil iz godza.

„Piv, piv!“ — je tožila pivka v hribu.

„No, ali ne slišiš senice: ‚Pit, pit?‘ Torej pit pojdi, ti, žeja žejasta, pivka pivkasta, k vodi pojdi in vpij z griča! — Le vozi, Miško, — vidiš, to je čast, da greva midva in gospodu bova rekla, da je to velika čast!“

In Miško je gotovo ta zamotani govor razumel, zakaj drobil je in krevsal, da je pesek škropil na vse strani.

Zapeljala sta med njive.

„Tri - skriili - skriiiii!“

„Pa poiščil!“ je dejal Lipnik in iskal škranjca v zraku. „Pa poiščil!“ Tisti dan bi se pogovarjal z vsako stvarco, ki jo je Bog ustvaril. S psom, ki je lajal na cesti, z žabami v luži, s konjem Miškom; kravi, ki se je dvignila ob plotu in ga zrla z neumnozvedavimi očmi, je dejal: „Sram te bodi, radovednica, ki prodajaš zijala!“ Pri srcu mu je bilo čudno težko, a pozabil je na trganje v nogi, na žalitev oskrbnika Martina in prišel na Janeza in gospoda. In konj je klecal po beli cesti umerjeno. Zdelo se je, da se nekaj mudi. Pot je hitro minila; preden se je Urban dobro zavedel, je zavil skozi trg proti kolodvoru.

Debeli mesar pri cerkvi je prišel na vrata in vpil:

„Gospod oskrbnik, po vola pridem!“

„Pa pridite!“ mu je odgovoril stavec in lice mu je pokrila temna senca.

„Gospod oskrbnik,“ je vpil za njim štacunar. „Ali naložite nazaj grede tisti cukar, ki je ostal? In železje je tudi že dolgo tu. No, da, v koleselj ni mogoče dajati!“

„Ne, ni mogoče, po gospoda grem!“ je odvrnil in želel, da bi naglo izginil skozi trg.

Pijanec se je opotekel po sredi ceste ter topo pijano zrl vanj, ne da bi se umaknil.

„Pojdi spoti!“ je zavpil Urban nad njim.

„Hudič, počasi vozi, da ne povoziš otrok, he, otrok!“ je dvignil roko pijanec. Toda ko je spoznal Lipnika, se je boječe umaknil v kraj, nerodno snel blatni klobuk in mrmral: „Nikar naj ne zamerijo, gospod oskrbnik, pijan sem, in pijanec je — nič, ne, nisem pijan, a ne vidim prav, se mi blešči v soncu.“ se je opravičeval. „Mlatit pridem, kajne, gospod oskrbnik? Kdaj boste mlatili?“

„Vprašat pridi!“

„Pa pridem!“ je zamahnil za njim in se gugal ob jarku. Nato se je udaril po čelu in se jezil sam nad seboj:

„Strela, kako si ti, dragi fant, neumen; malo, malo je manjkalo, pa bi se bil zameril, o!“

Sem Kranjčičev

Jurij . . .

NOVE UGANKE

1. Pesem Knajpovca:

LIPA VNOVIČ MI DALA

cvetja je, vitka in zala,
Skuhal iz njega sem čaj,
zdravje dobil sem nazaj.

V prvi vrstici gornje kitice je skrito ime slovenske pesnice, znane tudi MISLIM. Kdo zna prav brati?

2. Dva znanca.

„O, SRČEK ŠIROK“, je vzkliknil CENEK LODLAR, ko sta se srečala oba znana nam režiserja, in podal tovarišu roko. Kdo sta?

3. Drzna trditev.

„Nepismenosti ne poznamo“, je zapisal Zlatko Verbič v avgustovi številki o Slovencih. Jurij se je smejal in rekel: „Jaz pa trdim, da zadnjih 7 let, če ne delj, sprejema Avstralija zelo visok odstotek nepismenih Slovencev in Slovenk“. — Na koga je Jurij mislil?

4. Dva pastirja.

(poslala Milka Stanic).

Tonček pravi Jurčku: Daj mi 10 ovac, pa bova imela oba enako število. Jurček odgovarja: Daj jih ti meni deset, pa jih bom imel dvakrat toliko kot ti. — Koliko ovac je pasel vsak od njiju?

UGANKE REŠENE

1. Recept se je glasil:

DRINK COCA COLA

Nagrada: Jože Grilj, Vic.

2. Bila je MATI, kajpak.

Nagrada: Milka Stanic, N.S.W.

3. Vran je bilo 36.

Nagrada: Danila Bole, Vic.

4. IVAN KOBAL.

Nagrada: Ivanka Student, N.S.W.

Rešitve so poslali vsaj deloma prav tudi naslednji:

Matija Cimerman, Pavla in Jovo Miladinovič, Ivanka Pungerčar, Rafko Turk, Rudolf Stavar, Marija Horvat, Jože Vah. — Vabimo še druge, da se pridružite reševalcem. — Jurij.

VELIK PREOBROT NA SVETOVNEM ODRU?

OBRAČATI SE JE ZAČELO, ko je Hruščev obrnil svoje letalo proti Pekingju namesto v New York. Zakaj in čemu, o tem so veliko ugibali. Prišlo je nenadoma. Baje je bilo treba zakrpati nastali nesporazum med Moskvo in Pekingom. Vsekakor je Hruščev hipoma popustil v napetosti med Vzhodom in Zahodom, ki je bila nastala zaradi dogodkov na Bližnjem vzhodu. Zahod se je oddahnil.

*Baje se je kitajski Mao bridko pritožil, da je Hruščev pristal na sestanek v New Yorku, kjer naj bi sedel med diplomati Čang-Kajškov za stopnik s Formoze, ne pa zastopnik rdeče Kitajske. Kaj je bilo še drugega med njima, je ostalo pri ugibanju. Dovolj je pa padlo v oči, da je Hruščev po povratku iz Pekinga izgubil vsaj iniciativo, če ne morda tudi glavo, in poravnavanje zmed v Libanonu, Iraku, Jordanu in tam okoli je prešlo v druge roke. Poprej so mnogo ugibali, koliko si bo upal ziniti v prisotnosti Hruščeva Eisenhower, ko pa „njega ni bilo“ in so se zbrali na posvet v splošnem zasedanju Združenih Narodov, je Ike imel vodilno vlogo in stvari so se nepričakovano začele urejevati. Hruščev skoraj ves mesec ni prišel nikjer v ospredje.

*Mnogi mislijo, da se je arabski svet razočaral nad Moskvo, ki je malo poprej kar najbolj široko odpirala usta, storila pa takorekoč nič. Arabci—morda celo sam Nasser — so uvideli, da je od Amerike več pričakovati. Nehali so rogoviti

liti in pristali na mirno dogovarjanje. Ko to tipkamo, se Amerikanci in Britanci pripravljajo na odhod iz Libanona in Jordana.

*Eisenhowerjeva iniciativa je segla dalje. Napovedal ja prekinitev, če ne sploh ustavitve, preizkušanja atomskih bomb in podobnega orožja. Isto je, kot znano, pred časom napovedal od svoje strani že Hruščev, verjeli mu taktar niso. Zdaj bo moral pokazati prave karte in bomo kmalu videli, če ni bila tista beseda zgolj — propaganda.

*Eisenhowerjeva iniciativa se je pokazala tudi v tem, da je Amerika kar naenkrat začela zalagati z orožjem — Indonezije. Torej tistega Soekarna, ki je bil doslej pod obtožbo, da si pomizikuje s komunistom. Amerika hoče prehiteti rdečo Kitajsko, saj vse kaže, da je v komunističnem taboru Mao tisti, ki je tam prevzel iniciativo.

*Podobno je, da Mao ni opustil namere, „osvoboditi“ Formozo. Amerika ga svari z besedo in dejanjem — ameriška mornarica križari v Indijskem oceanu vendar prav ob nastajanju teh vrstic prihaja poročilo, da rdeča kitajska vojska silovito napada otok Quemoy, ki je pod oblastjo nacionalistov. Osvojitev tega otoka naj bi bil prvi korak do Formoze, kali? Podoba je, da je trenutno v tem kotu sveta največja nevarnost, da kaj resnega izbruhne.

*Podpiranje Indonezije iz Amerike postavlja svet pred drugo

Raki in Tiger

JANEZ JE PRIPOVEDOVAL, Jurij je zapisal:

Bilo je v prvi zimi, ko sem jo primahal čez mejo na Koroško. Zelo nerad me je sprejel kmet, češ da nima po zimi nobenega dela zame. Pa sem ga le preprosil, češ, da bom spomladi odšel čez morja. Nič plačila ne zahtevam, samo streho in kaj malega za želodec. Tako sem ostal in mu oskrboval živino.

Kmetica je polagala predme za zajtrk fižol, za obed fižol, za večerjo fižol. Začelo mi je presedati, pa sem nekoč dejal gospodarju:

„Morda bi pa le lahko še kaj drugega dobil, saj pridno delam, ne sam ljubi fižol.“

„Kaj, fižol, praviš? Saj to so raki, fant! Kar takoj reci, da so raki, ali se mi pa poberi od hiše!“

Tega sem se ustrašil in sem počasi rekel:

„Raki so, seveda so raki, ampak nekam majhni so . . .“

Tako sem smel ostati pri hiši.

Prišla se pomlad in delo se je odprlo vsepovsod. Gospodar se je začel bati, da pojdem drugam. Kdo mu bo zdaj zastoj delal? Prav počasi je gospodinja začela dodajati fižolu še kaj. Meni se je zdelo to vse prepočasno. Še bolj počasi se je zdelo, da napreduje zadeva mojega potovanja čez morje. Treba je bilo nekaj ukreniti.

Nekoč sem zagledal mačka, kako si je na strehi umival tačke. Poklical sem gospodarja in rekel:

„Poglejte tja gor. Nisem vedel, da imate pri hiši takega tigra.“

„Osle!“ je odgovoril gospodar, „ali ne vidiš, da je maček?“

„Tiger je, rečem vam. Takoj recite, da je tiger, če ne grem še danes k drugemu kmetu dela iskat.“

Gospodar je malo pomislil, potlej je dejal:

uganko. Indonezija je napovedovala osvojitve dela Nove Gvineje, ki je pod holandskim protektoratom. Holandija (Nizozemska) je stala pred odločitvijo, če naj se prostovoljno umakne z Nove Gvineje ali naj jo brani z orožjem. Nekam čudno bo, če pride res do vojne in bo Indonezija Holandce tepla — z ameriškim orožjem . . . Soekarno pravi: Amerika ve, kaj dela, zamera pri neznanosti Nizozemski ne pomeni veliko, Indonezija bi pa kot ameriška sovražnica lahko napravila veliko zgago Zahodu vse dol to — Avstralije! Rdeči Kitajski in Sovjetiji bi odprla pot . . . Verjetno je Eisenhower pritegnil temu mnenju in šel na delo. Enako verjetno je, da sta se vsaj na tihem sporazumeli z njim tudi Nizozemska in Avstralija. Da je le vendar enkrat Amerika dobila v roke iniciativnost, o drugem se bodo že pomenili — tako je svetovno mnenje v tem trenutku.

*Raketa na luno — ta reč se je Ameriki ponesrečila. Odnehala ne bo, pravijo. Pred koncem stoletja

„Imaš prav, tiger je, ampak nekam majhen je ta tiger . . .“

Ostal sem pri hiši in gospodar je namignil ženi, naj me neha krmiti s fižolom . . .

Ostal sem čez vse poletje in še plačo sem dobival. Sredi jeseni je pa prišel poziv, naj se odpeljem v Avstralijo. Prav čedno smo se poslovili in vse je minilo brez zamer.

Pesem

Starega

Kranjca

Narodna iz davnih časov

Kaj doživel sem na sveti?
Bog se usmil', kaj se godi
Vsak nerodno če živeti
in pregrehe kaj ni.

Če zmešnjavo oblek pogledam,
skoraj Kranjcev ne poznam.
Vsi podobni so sosedom,
bit' Slovenci jih je sram.

Pri teh spakih je vganjvati:
Biba leze, biba ni —
Jih Slovence imenvati?
Če polž kozel je z rogmil!

Vsak oškomban po soldaško,
zajc mu striže pod brado,
hlače nosi po francosko,
Nemec, Lah je za pestjo.

Zdajne kmetiške dekleta
kakor žlahne so gospe,
vsaka iz škatlice je vzeta,
v zlatu, svili, to se ve.

Oblačila vse imajo
iz angleškega blaga,
vsem domačim slovo dajo,
kar je tujga, to velja.

(Dalje prihodnjič.)

bomo ne samo na luni, tudi na planetih, napovedujejo Amerikanci. Bomo videli, je rekel „ta slep“. Nekoliko jih pa le skrbi, če ne bo pred njimi tam gori — Sovjetija . . .

*Ameriška podmornica je preplula severni tečaj — pod ledom. Skozi Beringov preliv je plavala pod debelo skorjo večnega ledu in prišla ob Islandiji spet v brezledne vode. To je uspeh zase. Brž je spet završalo: Nova pridobitev za vojne namene! Eisenhower je pa samo poudaril, kolikega pomena je to za potovanje po zemeljski obli. Celo v Vatikanu so ga pohvalili, da ni omenil „vojskovanja“, ko je objavil nov ameriški triumf.

*Znana pisma, ki so pred mesecem padala iz pisarne Hruščeva kot toča izpod neba in zahtevala „vrhunski sestanek“, so prenehala. Ali je res Mao zadaj? Pa naj bo tako ali tako, zdi se, da jih začne pisariti — Eisenhower . . . Če se Hruščevu ne-maje kaj važnega doma, bo že spet prišel do sape in bo kakšno zinil. — Hotimir.